Эхэ hайхан нютагаа эб хамта мандуулая!

БУРЯАД УНЭН

1921 оной декабриин 21-hэ гаран

Бүгэдэ арадай газетэ

1993 АПРЕЛЬ 6
Хабарай дунда (туулан) hарын 15
ВТОРНИК
Гарагай 3
№ 63 (18677)
газетын сэн: захилай — 50 мүн., Хаалсаэтэ сэн

Редакторай булан

ЗОНДО ОДОО ХЭРЭГТЭЙЛ ДАА

2

Нухэндэ хүндэ ямар олон янзын хэрэгтэй болоно гэдэмб? Хэрэглэдэг юумэнүүдэйнь миний абтадаггүй hэн хойнонь тэдээ[illegible]ньеб гаргаха, үйлэдбэрилхэ ха юм. Тиимэhээ үргэн хэрэг[illegible]д бараа предприятинуудта гар[illegible]со удха шапартай болобо.

Тэгэхэнь, сэнгүүдэй хэды урга[illegible]ашье hаань, эдэ эд бараа үй[illegible]ө бага болоно байна. Юундэ? [illegible]гэхэдэ, энэ асуудал шинжэлэг[illegible]үргэнэй эүгhоо шанга хиналта[illegible]адаг, уялгалагдадаг hэн. Нимэ [illegible]хэгдэхээ болиходонь, энэ бай[illegible]олдоо ха гэжэ hанахаар байна.

[illegible]одо, 1992 оной январь-фев[illegible] 6.827.974 тухэригэй үргэн хэ[illegible]ад бараан гаргагдаhан hаа, [illegible]о ороидоо 6.500.982 тухэригэй [illegible] гаргагдаба. Сэнгүүдые хараа[illegible]дамнай, зонай гарта орохо ба[illegible]эмхээн бүри бага болоо ха гэжэ [illegible], Эндэ алдуу үгы бэшэ аал даа. [illegible]оодо эдеэ хоолой продукци 300 [illegible]нган, эдеэ хоолой бэшэ про[illegible]00 шахуу мянган тухэриигоор [illegible]гаргадаа. Нимэ бага бололто [illegible]абайдалда муугаар лэ күлөө[illegible]аб даа.

[illegible]эдеэ эд бараанай янза түхэл, [illegible]ейт. Бараа онсо анхарал доро [illegible]ргөөл. Юуб гэхэдэ, үнэ сэн [illegible]ехэ гарганат.й эд бараа олон[illegible]приятинууд гаргахаяа болишоо [illegible]Урданайхаар хүсөөр уялгалхын [illegible]ом бэзэ. Зүгоор тус асуудал [illegible]алта доро абахаар, тон шухала [illegible]ргдана.

[illegible]ногжэ хэлэнэбши гэхэдэ, энэ [illegible]аа, байдал сэдьхэл хангахаар [illegible]солходо, нёдондоной январь-[illegible] соо саздта, дачада табигдаха [illegible]үүд гаргагдаhан hаа, мүнөө 34 [illegible]гдаа. Энэнь ороидоо 43,6 про[illegible]ооно ха юм даа. Илангаа олон [illegible]байкаллес» концери гаргаа. Ха[illegible]эр гэрнүүдые урдань гаргадаг [illegible]эдын вольфрам-молибденэй ком[illegible]«Бурятлесхозпром» гэжэ бага [illegible]нтинуудай эблэл, «Агропром-[illegible]эгдэл 1993 ондо нэгэшье гэр [illegible]

[illegible] ондо гаргагдаhан мебелийн [illegible] 67,1 процентнь гаргагдаа. Тэ[illegible]о авиазавод 75, судна бүтээл[illegible]од 29,2, кинемеханическа зэ[illegible],6 «Бурятавторемонт» нэгэдэл [illegible]оцент мебель гаргаа. Гэбэшье [illegible] ОНД 102,6, «Забайкаллес» [illegible] 102,1 Ойморой мебелийн фаб[illegible]6,3, «Улан-Удэтрансстрой» нэ[illegible]25,6 процент болотор нёдондо[illegible], ехэ мебель гаргаhан байха юм. [illegible]гэй, хэды үргаашье hаань, ме[illegible]до хэрэгтэй ааб даа.

[illegible]ань харуулхада, авиазаводнай [illegible] угаалгын машина гаргалгана [illegible]роогоо. 1992 ондо 36 мянган [illegible] гаргаhан аад, байгша оной ян[illegible]рваль соо ороидоо 20 мянгые [illegible]али нёдондолойхинигоо 55,6 [illegible]ыень лэ үйлэдбэрилоо.

[illegible]ктромашина» завод эндэ онсо [illegible]Юуб гэхэдэ, электро-гүсэ үйлэд[illegible]эг 5,5, электро-бусалгадаг түү[illegible] гаргалгаяа 3,4 дахиннаар олоо[illegible]аа. Тингэжэ байгша оной январь[illegible] соо 38.400 электро-гүсэ, 88.000 [illegible]даг түхэрэлгэнүүд гаргагдаа. [illegible], «Буратферммаш» нэгэдэл оны[illegible]лгын бага хэрэгсэлнүүдые гар[illegible] 2,6 дахин, Кировэй нэрэмжэтэ [illegible]малар хушагдаhан амhарта үй[illegible]лгэсэ 1,9 процентэр ехэ болго[illegible]эл зуура локомотив-вагон зана[illegible]ан завод торшернүүдые гаргал[illegible]1,7, электроаппельшда үйлэд[illegible]эс 03,3 процентэр үсөөл бол[illegible]ойна. Харин «Бурятферммаш» [illegible] сааг болоод огородто хэрэглэг[illegible]лгүүдые юундэньеб огто гарга[illegible]олишохой. Мүнөө одоол онсо [illegible]й, бэшэ юм гү?

[illegible]ань абаад харахада, хүнгэн про[illegible]ышленностин онсо хэрэгтэй эд бараан [illegible]процентэр багаар гаргагдаба. Тиимэ[illegible]ухэндэ хүндэ ямар олон янзын хэрэгтэй болоно гэдэмб? Хэрэглэдэг юумэнүүдэйнь миний абтадаггүй hэн хойнонь тэдээ[illegible]ньеб гаргаха, үйлэдбэрилхэ ха юм. Тиимэhээ үргэн хэрэг[illegible]д бараа предприятинуудта гар[illegible]со удха шапартай болобо.

Тэгэхэнь, сэнгүүдэй хэды урга[illegible]ашье hаань, эдэ эд бараа үй[illegible]ө бага болоно байна. Юундэ? Тэгэхэдэ, энэ асуудал шинжэлэг[illegible]үргэнэй эүгhоо шанга хиналта[illegible]адаг, уялгалагдадаг hэн. Нимэ [illegible]хэгдэхээ болиходонь, энэ бай[illegible]олдоо ха гэжэ hанахаар байна. [illegible]одо, 1992 оной январь-фев[illegible] 6.827.974 тухэригэй үргэн хэ[illegible]ад бараан гаргагдаhан hаа, [illegible]о ороидоо 6.500.982 тухэригэй [illegible] гаргагдаба. Сэнгүүдые хараа[illegible]дамнай, зонай гарта орохо ба[illegible]эмхээн бүри бага болоо ха гэжэ [illegible], Эндэ алдуу үгы бэшэ аал даа. [illegible]оодо эдеэ хоолой продукци 300 [illegible]нган, эдеэ хоолой бэшэ про[illegible]00 шахуу мянган тухэриигоор [illegible]гаргагдаа. Нимэ бага бололто [illegible]абайдалда муугаар лэ күлөө[illegible]аб даа.

[illegible]эдеэ эд бараанай янза түхэл, [illegible]ейт. Бараа онсо анхарал доро [illegible]ргөөл. Юуб гэхэдэ, үнэ сэн [illegible]ехэ гарганат.й эд бараа олон[illegible]приятинууд гаргахаяа болишоо [illegible]Урданайхаар хүсөөр уялгалхын [illegible]ом бэзэ. Зүгоор тус асуудал [illegible]алта доро абахаар, тон шухала [illegible]ргдана.

[illegible]ногжэ хэлэнэбши гэхэдэ, энэ [illegible]аа, байдал сэдьхэл хангахаар [illegible]солходо, нёдондоной январь-[illegible] соо саздта, дачада табигдаха [illegible]үүд гаргагдаhан hаа, мүнөө 34 [illegible]гдаа. Энэнь ороидоо 43,6 про[illegible]ооно ха юм даа. Илангаа олон [illegible]байкаллес» концери гаргаа. Ха[illegible]эр гэрнүүдые урдань гаргадаг [illegible]эдын вольфрам-молибденэй ком[illegible]«Бурятлесхозпром» гэжэ бага [illegible]нтинуудай эблэл, «Агропром-[illegible]эгдэл 1993 ондо нэгэшье гэр [illegible]

[illegible] ондо гаргагдаhан мебелийн [illegible] 67,1 процентнь гаргагдаа. Тэ[illegible]о авиазавод 75, судна бүтээл[illegible]од 29,2, кинемеханическа зэ[illegible],6 «Бурятавторемонт» нэгэдэл [illegible]оцент мебель гаргаа. Гэбэшье [illegible] ОНД 102,6, «Забайкаллес» [illegible] 102,1 Ойморой мебелийн фаб[illegible]6,3, «Улан-Удэтрансстрой» нэ[illegible]25,6 процент болотор нёдондо[illegible], ехэ мебель гаргаhан байха юм. [illegible]гэй, хэды үргаашье hаань, ме[illegible]до хэрэгтэй ааб даа.

[illegible]ань харуулхада, авиазаводнай [illegible] угаалгын машина гаргалгана [illegible]роогоо. 1992 ондо 36 мянган [illegible] гаргаhан аад, байгша оной ян[illegible]рваль соо ороидоо 20 мянгые [illegible]али нёдондолойхинигоо 55,6 [illegible]ыень лэ үйлэдбэрилоо.

[illegible]ктромашина» завод эндэ онсо [illegible]Юуб гэхэдэ, электро-гүсэ үйлэд[illegible]эг 5,5, электро-бусалгадаг түү[illegible] гаргалгаяа 3,4 дахиннаар олоо[illegible]аа. Тингэжэ байгша оной январь[illegible] соо 38.400 электро-гүсэ, 88.000 [illegible]даг түхэрэлгэнүүд гаргагдаа. [illegible], «Буратферммаш» нэгэдэл оны[illegible]лгын бага хэрэгсэлнүүдые гар[illegible] 2,6 дахин, Кировэй нэрэмжэтэ [illegible]малар хушагдаhан амhарта үй[illegible]лгэсэ 1,9 процентэр ехэ болго[illegible]эл зуура локомотив-вагон зана[illegible]ан завод торшернүүдые гаргал[illegible]1,7, электроаппельшда үйлэд[illegible]эс 03,3 процентэр үсөөл бол[illegible]ойна. Харин «Бурятферммаш» [illegible] сааг болоод огородто хэрэглэг[illegible]лгүүдые юундэньеб огто гарга[illegible]олишохой. Мүнөө одоол онсо [illegible]й, бэшэ юм гү?

[illegible]ань абаад харахада, хүнгэн про[illegible]ышленностин онсо хэрэгтэй эд бараан [illegible]процентэр багаар гаргагдаба. Тиимэ[illegible]

Буряад Республикын Верховно Советэй Президиумэй Тогтоол

Буряад Республикын 70 жэлэй ой тухай

Буряад Республикын байгуулагдаhаар 70 жэлэй ой 1993 оной майн 30-да гүйсэхэнь. Республикын байгуулагдаhые соносохоhон үдэр үндэhэн гүрэн түрын бүрилдэлгэдэ горитой үйлэ хэрэг боложо. Буряад ороной экономико болон соёлые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэhэн байна.

Буряад Республикын Верховно Советэй Президиум **иигэжэ тогтооно:**

1. Республикын экономикын хүшэр байдалда ороhон ушарые hайжаруулха талаар хүсэл оролдолгоёо элсүүлхэ, соёлоо hэргээн хүргжөөхэ, республикада ажаhуудаг арадуудай хаин барисаае бэхижүүлхэ хараатайгаар 70 жэлэй ой үнэргэгдэхэ ёнотой.

Буряад Республикын 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хэмжээ ябуулгануудые районуудта байгша оной июнии 25—26-да. Улаан-Удэдэ июлиин 2—4-дэ үнэргэхэ.

2. Республикын 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан баяр ёнололой суглааае Улаан-Удэдэ, оперо болон баледэй театр соо 1993 оной июлиин 2-то үнэргэхэ.

Буряад Республикын Верховно Советэй Түрүүлэгшэ Л. В. Потаповые элидхэлшээр баталха.

3. Республикын 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан «Сурхарбаан» гэжэ олон хүнэй хабаадалгатай спортивна hайндэрые июлиин 3—4-дэ республиканска ипподром дээрэ үнэргэхэ.

4. Буряад Республикын 70 жэлэй ойдо бэлдэхэ ба үнэргэхэ комиссиг баталха (**список үгтэнэ**).

5. Республикын 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хэмжээ ябуулгануудта гаргашалагдаха мүнгэнэй хэмжээе байгша оной апрелиин 1 болотор тодорхойлхыень комиссида даалгаха.

6. Республикын 70 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хэмжээ ябуулгануудые эмхитэйгээр үнэргэхыень саг болзорыень бэлэдхэлэй хүдэлмэри захиргаанай гулваанартай хамта ябуулхыень арадай депутаттуудай районно, городской, городуудтахи районно, сельскэ (сомоной), поселково Советүүдтэ, хүтэлбэрилдэг комитедүүдтэ дурадхахэ.

Л. ПОТАПОВ,
Буряад Республикын Верховно Советэй Түрүүлэгшэ.

Улаан-Удэ, 1993 оной мартын 18.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН БАЙГУУЛАГДАhААР 70 ЖЭЛЭЙ ОЙН hАИНДЭРЫЕ БЭЛДЭХЭ БА ҮНЭРГЭХЭ КОМИССИИН БҮРИДЭЛ:

САГАНОВ В.Б. — түрүүлэгшэ.

КОМИССИИН ГЭШҮҮД: Агалова Б.А., Бадмаев В.Б., Баинов А.С., Батуев Ц.Б., Бахрунов К.И., Быков Н.П., Гармаев Р.Б., Долин В.А., Жигмитцыренов В.Ж., Иванов А.С., Иванов С.Ф., Калмыков С.В., Кондаков В. П., Кукшинов В. К., Мадуев Н.Ю., Манжуев Г.Н., Мунаев Л.А., Розанов Н.А., Цыремпилов Д.Т., Цырендоржиев Ц.Б., Яковлев Б.И.

ИТАР-ТАСС hүүлэй мэдээсэл

РОССИН-АМЕРИКАН ДЭЭДЭ ТУШААЛТАДАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Ванкувер. Канадын энэ ехэ хотодо Россин Федерацийн Президент Борис Ельцин Америкын Холбоото Штадуудай Президент Билл Клинтон хоёр уулзаhан байна. Субботын үдэрэй турүүшын хахадта Россин, США-гай ба Канадын хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга үнэргэгдөө hэн. Экономическа харилсаа холбооной асуудалнууд гол анхаралдань байгаа юм. Удаань Канадын Премьер-министр Брайан Малруни Борис Ельцинэй болон Билл Клинтонэй хүндэлэлдэ сайлалга эмхидхэhэн байна.

Түүлдэнь Россин ба США-гай Президентнүүдэй түрүүшын уулзалга үнэргэгдэбэ. Уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар Россин Президентын туhалгша Д. Рюриков болон дулдыдани бэшэ шэнэ гүрэнүүдэй талаар США-гай гүрэнэй секретарин тусхай советник— онсо хэрэгүүдэй талаар элшэн сайд Строб Тэлботт уулзалгада хабаадалсаба.

Уулзалгын урда тээ Б. Ельцин Б. Клинтон хоёр журналистнуудай асуудалнуудта богонёор харюусаhан байгаа. Журналистнууд уулзалгада уригдаагүй hэн. Гэбэшье Россида реформонуудые амжалтатайгаар үнэргэхэ гэхэ ехэ удха шапартай юм. Юуб гэбэл, аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, дэлхэйн шухала асуудалнуудые Росситтай шидхэхэ хэрэгтэ арга боломжонуудые холбоото Штадуудай үмэнэ нээнэ гэжэ Баруунай тайлбарилагшад уулзалгын эхилхэhээ бүри урид онсолон тэмдэглэhэн байгаа hэн.

«Хоёр Президентын уулзалга ехэ hайнаар эхилээ» гэжэ США-гай Президентын түлөөлэгшэ Д. Стефанопулос хоорэлдөөнэй түрүүшын үдэр тухай hанамжаяа хэлэhэн байна. Нюуса далдагүй, сэхэ хоорэлдоон болоо, Россин Президент hанаандань таарана, хүшэр хүндэ сагай тохёолдоод байхада, шэн зориг харуулна, ёнотойл демократ байна гэжэ Президент Клинтон хэлээ юм ха. Хоёр гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэд экономическа харилсаа холбооной олон асуудалнуудые хэлсээ гэжэ Стефанопулос мэдээсэ hэн. Россида туhаламжа үзүүлхэ талаар Президентын дурадхаhан зүйлнүүдые конгресс дэмжэхэ ёнотой гэбэ.

Воскрессениин үдэр Президентнүүд асуудалнуудые сүбшэн хэлсэлгые үргэлжэлүүлhэн, мүн тэрэшэлэн аюулгүй байдалай асуудалнуудаар hанамжануудаа андалдаhан байна.

«МОСКВА ТУХАЙ ХЭРЭГЫЕ» ХАРАЖА ҮЗЭХЭ

Москва. «Москва тухай хэрэг» гэдэгые Конституционно сүүд хаража эхилээ. Москвагай хүтэлбэрийн зургааануудай нэмэлтэ этигэмжэ түлөөлэгнүүд ба нютагай өөриие үмсэлэлые түргэдхэхэ тухай Президентын хоёр Зарлиг, Москвагай захиргаанай ба газар дайдыг хубаарилга тухай Президентын ба Верховно Советэй Түрүүлэгшын хамтын тогтоол, мүн тэрэшэлэн нютагай Советүүд ба захиргаан тухай хуулийн статьяг Үндэhэн Хуулида хэр таараланаб гэжэ сүүд шалгажа үзэхэ юм.

МОСКВАГАА ОШОХО ЗАМДАА

Эрхүү. Апрелиин 5. Ванкуверhээ Москвагаа бусаха замдаа Россин Федерацийн Президент Борис Ельцин Братск хотодо зогсохо түсэбтэй.

300 мянга шахуу хүн зонтой энэ хото Ангар мүрэнэй эрье дээрэ — Россин нинслэл хотоhоо 5 мянган километрэй, областийн түб Эрхүү хотоhоо 600 километрэй зайда оршодог юм. 50-яад, 70-аад оноудта томо электростанциннууд, алюминийн завод, ой модоной-промышленна комплекс эндэ саригдаа hэн. Гэхэ зуура хүнүүдтэ хэрэгтэй бүхы юумые — зүүнhээ эхилээд компьютер хүрэтэр ондоо тээнээ асардаг юм.

Гэбэшье hүүлэй үедэ эндэ зарим hайн хубилалтанууд болоно. Президентын орожо хараха hанаатай алюминийн заводго жэлэй эхинhээ трикотажна фабрика үдэлжэ эхилэнхэй. Haяхан 35 оронуудай фирмэнүүдэй хабаадалгатайгаар уласхоорондын оптово-рознично яармаг үнэргэгдоо hэн. Тингэжэ регионой хүн зоние арадай хэрэглэмжын ед бараагаар хангаха асуудал баhал шидхэгдээ бэлэй.

Байгаали хамгаалгын асуудал Братскын шидхэгдээгүй үшөө нэгэ асуудал болоно. Хүн зоней амжаhуудаг кварталнуудтай зэргэлээд промышленна комплексуудай хүдэлдэг байhан дээрэhээ хотын хүн зоной тоо хорожо эхилэнхэй.

Буряад ороноймнай суута хүнүүд

ГОМОН ХАМБА

ДАБААТЫН ГОРХОНОЙ ЭРЬЕ ГҮБЭЭ ДЭЭРЭ

Үргэлтэй тахилтай Зүрхэбшэ уулаhаа эхинтэй, хойноhоо урагшаа урдадаг Дабаатын горхоной эрье гүбээ дээрэ hуурижаhан, Загарайн аймагай Дабаата тосхон байhан юм.

Энэ нютагнай Улаан-Удэhоо холо бэшэ. 25—26 модоной газарта, Хориин трактаар зүүн тээшээ Эрхирэг тосхоной саанахана оршодог. Мүнөө тэрэ шадар республикын үрэ жэмэс болбоогруулдаг станци hуурижаhай.

Урдандаа Дабаатын тосхон хэдэн олон айлтай, хүнигэр баян, хүргэнги нютаг байгаа юм. Эндэ 1927 ондо баригдаhан эхин шатын hургуулида Таhархай, Нарин-Шэбэр, Дабаата, Эрхирэг гэжэ мэтэ дүтын тосхонуудай багашуул, үхибүүд юм үзэдэг hэн. Худалдаа найманай магазинтай, ажалша малша хүн зоноор олон, үбhэ ногоо, талха тарыа ехээр үргуулдаг нютаг байгаа. Эрхирэгтэхи сомоной Совет мүнөө болотороо энэ нютагай нэрээр Дабаатын гэжэ нэрлэгдэдэг.

1930 оной үеэр Балдайн Дагба түрүүлэгшэтэй коммуна бии болоод, хожомынь «Парижай коммуна» гэжэ нэрэтэй колхоз тогтоо. Түрүүлэгшэнь Намсарайн Бата-Мунхэ байдаг hэн. Багашгшье hаа, энэ колхоз аймаг соогоо ажалаараа ходо түрүү зэргэдэ ябадаг байгаа. Тэрэ дайнай hүүлээр, илангаяа табяад-жараад онуудта, бага тосхонууд хожомоо ерээдүй сагта хэрэгтэй бэшэ гэлсээд, Дабаатын айлнуудые бултыень Эрхирэг нүүлгэhэн юм.

Тингэжэ Дабаата тосхондо миил хоёр-нэгэ айлай хуушан үмхирhэн гэрнүүд, hандарhан хониной байра үлэнхэй аад, мүнөө фермерэй ажал бодхоогдожо, урданан үлэы баян бууса hэргээхын тэмдэгтэй болоо.

Дабаата нютаг байгаалараа айхабтар гоё hайхан, арюун сэбэр агаартай, зунай сагта зүүн тээгүүрээ үргэлжэ хухэржэ харагдаг шэбэр шугытай, амтархажа уухаар hайхан уhатай торхон, шуты соонь улаагана, үхэр шюдэ мэтын жэмэсүүд элбэг ургадаг байгаа.

Мүнөө тэрэмнай үгы даа, ургамалыень эбдэжэ, хухалжа, ханааб хаати малтажа, газарыень ян хатаагаад, хүхэроошэ гоё байгаалимнайшье доройтонхой.

АХАН ЦЭДЭБ-ДОРЖЫН АМБАЙ ТҮХЭЛТЭЙ ХҮБҮҮН

Энэ Дабаата нютагта Буряад ороноймнай гайхамшагта хүбүүдэй нэгэн болохо, Гомон хамба Агваан-Нима, 1903 оной бишэн жэлдэ, дунда шадалтай, хорнин арбан нэгэн эсэгын худай ургаhан Цэдэнэй Цэдэб-Доржын бүлэдэ түрөө юм. Цэдэб-Доржо эсэгэнь зунай наадан, обоогой найр дээрэ барилдаа урилдаанда ходол илажа, нютагайнгаа зонние омогорхуулдаг hэн.

Агваан-Нима бүлэ соогоо дурбэн үхибүүдэй эгээл ехэ ахань байhан, долоо наhатайдаа Асагад-Шулуутайн дасанай хубараг боложо, арбаад шахуу жэлэй турша соо буддын шажанай ном үзоод, хорёод гаран оной үеэр бэлигтэй хурса хэдэн хубарагуудаг дунда арбан нэйматай Агваан-Нима шэлэдэжэ абтаад, Түбэд ороондо hуралсаяа саазнань үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй эльгээгдэhэн байгаа. Ехэ ехэ багшанарай ударидалгаар hургуулияа эрхим hайнаар дүүргээд, буддын шажанай дээдэн зиндаада хүртөө hэн.

— Үхибүүн ябахадаа Агваан-Нима хамба тоб гэндирхэн томоотой, hонор хурсахан, юумэндэ оролдосотой, шэнжэ шарайгааршье ондоохон, жаахан үхибүүн ябахадань, «ахай Цэдэб-Доржин Агваан-Нима амбай болохо түхэлтэй» гэжэ манай нютагаархин хэлсэгшэ байгаа,—гэжэ нютагай үбгэн— Чимидэй Шойжи-Нима (Шойжуу) мүнөө хөөрэнэ.

— Тэрэ сагта аба эжы хоёрынь хүбүүгээ аршаан, адисаар ходол арюудхажа, утажа, угаажа байхыень харагша hэм. Яахадань тиндэг байhан юм, мэдэнэгүйб, —гэжэ Шойжуу үбгэн саанань үргэлжэлүүлнэ. — Юрэдөо, хүн болохо багаhаа, хүлэг болохо унаганhаа гэдэг бүряад арадай аман үгэ гаргаагуур ошоогүй ёнотой.

Буряад ороноhоо ошоhэн жэнхэнэ бүряад яhатан Түбэд ороной дээдын зэргэтэй олон тоото эрдэмтэ ламанарай дундаhаа шалгаржа, буддын шажанай hургаалые эрхим hайнаар шудалжа, шажанай дээдын зиндаада хүртохэ гэхэнэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байгаа ёнотой.

Агваан-Нима хамба гол түлэб шойрын ном (буддын шажанай философи) гүнзэтыгөөр шудалжа, ламын шатын hургуули дүүргэhэн дом табижа, hаарамба дамжаада хүртэhэн байна. Агваан-Нима эрдэм болигээрээ Түбэд ороондо айхабтар алдар суутай боложо, тэндэхи ехэ ехэ дасан хиндүүдтэ шэрээтэ хүрэтэр үндэр түшаалнуудта hууха зуураа хубарагуудта монгол хэлэ бэшэг заадаг байhан юм ха.

Жэшээнь, манай Буряад ороондо олон удаа ерээд ошоhон, 14-дүгээр Далай-ламын аха, Римбүүшэ, мүнөө профессор Түбдэн Норбо Жигмэ монгол, буряадаар жэгтэй гоёор зугаалжа hуухань ехэ hонирхолтой байгаа гэлсэдэг. «Та яагаад, хаана монгол хэлэ шудалаа гэхэшэбта?»—гэжэ В. Б. Сагановай асуухада: «Бидэтнай Түбэдэй Гүмбүм хиндтэ түбэд, монгол, буряад, хальмаг хубарагууд суглаа hурадаг, хоорондоо эдэ бүхы ехэ hонирхолтой байгаа гэлсэдэг. «Та яагаад, хаана монгол хэлэ шудалаа гэхэшэбта?»—гэжэ В. Б. Сагановай асуухада: «Бидэтнай Түбэдэй Гүмбүм хиндтэ түбэд, монгол, буряад, хальмаг хубарагууд суглаа hурадаг, хоорондоо эдэ бүхы юумые — зүүнhээ эхилээд компьютер хүрэтэр ондоо тээнээ асардаг юм.

Гэбэшье hүүлэй үедэ эндэ зарим hайн хубилалтанууд болоно. Президентын орожо хараха hанаатай алюминийн заводго жэлэй эхинhээ трикотажна фабрика үдэлжэ эхилэнхэй. Haяхан 35 оронуудай фирмэнүүдэй хабаадалгатайгаар уласхоорондын оптово-рознично яармаг үнэргэгдоо hэн. Тингэжэ регионой хүн зоние арадай хэрэглэмжын ед бараагаар хангаха асуудал баhал шидхэгдээ бэлэй.

Байгаали хамгаалгын асуудал Братскын шидхэгдээгүй үшөө нэгэ асуудал болоно. Хүн зоней амжаhуудаг кварталнуудтай зэргэлээд промышленна комплексуудай хүдэлдэг байhан дээрэhээ хотын хүн зоной тоо хорожо эхилэнхэй.

Буряад Республикын Верховно Советэй Президиумдэ

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮД

экспертизын тайлбалатай байhанайнь, [illegible]лэй туршада орол[illegible]hайнаар ажаллаhа[illegible]лоо Буряад Респуб[illegible]Верховно Советэй [illegible]мэй 1993 оной мар[illegible]ай Зарлигаар Сүү[illegible]ертизын Забайкаль[illegible]эм-шэнжэлэлгын ла[illegible]ны ахалагша науч[illegible]мэрилэгшэ Роберт [illegible]ович Гергесовтэ «Бу[illegible]спубликын габлята[illegible]гэhэн хүндэтэ нэрэ [illegible]олгодобо.

[illegible]ын гурим хамгаалха [illegible]абьлатай байhанайнь [illegible]тулөө Буряад Республикын Верховно Советэй Президиумэй 1993 оной мартын 18-най Зарлигаар Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын удаадахи хүдэлмэрилэгшэдтэ «**Буряад Республикын габлята юрист**» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhодобо гэбэл:

Нороев Николай Владимировичта — таhагай начальник,

Павловская Алина Елизаровнада — ахалагша мүрдэгшэ,

Цырендоржиев Антон Ламажаповичта — дотоодын хэрэгүүдэй Захаамикай округ-деленийн начальник.

* * *

Республикын материальна хангалгын системэдэ аша үрэтэйгоор ажаллаhанайнь түлөө Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын удаадахи хүдэлмэрилэгшэдтэ «**Буряад Республикын габлята юрист**» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhодобо гэбэл:

Нороев Николай Владимировичта — таhагай начальник,

Павловская Алина Елизаровнада — ахалагша мүрдэгшэ,

Цырендоржиев Антон Ламажаповичта — дотоодын

Буряад Республикын Верховно Советэй Президиумдэ

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭНҮҮД

экспертизын тайлбалатай байhанайнь, [illegible]лэй туршада орол[illegible]hайнаар ажаллаhа[illegible]лоо Буряад Республикын Верховно Советэй Президиумэй 1993 оной мартын 18-най Зарлигаар Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын удаадахи хүдэлмэрилэгшэдтэ «**Буряад Республикын габлята юрист**» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhодобо гэбэл:

Нороев Николай Владимировичта — таhагай начальник,

Павловская Алина Елизаровнада — ахалагша мүрдэгшэ,

Цырендоржиев Антон Ламажаповичта — дотоодын хэрэгүүдэй округ-деленийн начальник.

* * *

Республикын материальна хангалгын системэдэ аша үрэтэйгоор ажаллаhанайнь түлөө Буряад Республикын Верховно Советэй Президиумэй 1993 оной мартын 18-най Зарлигаар Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын удаадахи хүдэлмэрилэгшэдтэ «**Буряад Республикын габлята юрист**» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоhодобо гэбэл:

Нороев Николай Владимировичта — таhагай начальник,

Павловская Алина Елизаровнада — ахалагша мүрдэгшэ,

Цырендоржиев Антон Ламажаповичта — дотоодын

УНШАГТЫ ТАНИЛСАГТЫ

[illegible] гүрт. Буряад Республикын Верховно Советэй XII сессиие угтуулан. А. Гуситинский: «Шухала асуудал уншагайруулагдаhаар».

Г. Алдасонов: «Залуушуулда түшэглохэ сагнай». Улаан-Удын ЛВРЗ-дэ.

СНГ: Тобшо hонин.

3-дахи нюурта. «Буян»—тусхай хуудаhан.

4-дахи нюурта. Киевтэ болохо Буряад Республикын соёлой үдэрнүүдые уттуулан. Б. Доржиева: «Погоодой-Сэсэн басаган».

Спортын hонин.

Дэлхэйн hониной дээжэhээ

Республикын Верховно-Советдэй сессиин үзэмжэдэ

ҺАНДАРГАХАНЬ ХОДОДОО БЭЛЭН

Республикымнай Верховно Советдэй 12-дохи сесси дээрэ хүн зоной эрилтэнүүдые хангадаг албан туша асуудал харагдаха аад. Россин Федерациин онсо яаралтай съездын зарлагдаһанһаа боложо, сесси хүдэлмэрээ таһалдуулаад, манайшье асуудал һүүлдэнь, үргэлжэлдэнь харагдаха болобо. Юрэдөө, зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангадаг албан тухай асуудал энэ сессиин зүблэхэ зүйлнүүдэй «Элдэб асуудалнууд» гэһэн бүлэгтэ оруулагданхай, республикын Верховно Советдэй Эд хэрэглэлгын дэлгүүрэй асуудалнуудай талаар комитедэй түрүүлэгшэ В. С. Худугуев албанаймнай хүндэ хүшэр байдалда орохон, сэхыень хэлэбэл, һалажа һандаржа байһан тушаань элидхээд, зоной эрилтэнүүдые хангадаг албанние дэмжэлгын жаса байгуулха гэһэн минии дурадхалые депутадуудай үзэмжэдэ табиха юм. Предприятинуудһаа олзо оршын налог абтадаг. Тэрэнние тус жаса руу шэглүүлхэдэ яахаб?

Һаяхан «Зоной эрилтэнүүдые хангадаг албанай предприятинуудай хүдэлмэрние һайжаруулха талаар абтаха хэмжээнүүд тухай» гэһэн Республикын Министрнүүдэй Советдэй Тогтоол абтаба. Тус Тогтоолой ёһоор, үйлэдбэрийн-коммерческэ «Искра» түбэй дэргэдэ зоной эрилтэнүүдые хангадаг гүрэнэй үйлэдбэрийн-техническэ «Бурятбытсервис» гэжэ түб байгуулха, энэ түб албанай бүхы предприятинуудай (ямаршье ээзэтэй болоод байгаа һаань) ажал хүдэлмэрние хүтэлбэрилхэ, гуримшуулха, урьһаламжын талаар туһалха гээд харалгадана. Тэрэ түбые би хүтэлбэрилхэ болоной. Тогтоолоор штатна табан единицэ тодорхойлогдохой, эдэнэй сталин хүлһэн республиканска бюджедһээ түлэгдэхэ юм. Харин албанине «амидыруулхын» тула хаанаһаа мүнгэ абалтайб?

Республика соо олзын хэрэг эрхилгшэдэй жаса байгуулагданхай. Эд зөөри хүтэлбэрилгын талаар республиканска комитет энэ жасаһаа хүнгэлэлтэтэй урьһаламжа бидэндэ дамжуулжа байхаар уялгалагдаа. Гэбэшье хэзээ бидэнэр хүл дээрээ гаража, зээлеэр абаһан мүнгээ тэхэрюулхэ болоноби бди? Юрэдөө, тэдхэлгэ, дүнгэлгэгүйгөөр хэрэг бүтэхэгүй ха. Тиимэһээ би район бүхэнэй захиргаанай гулваанартай хөөрэлдэжэ, химчисткэ, парикмахерска, гутал, оньһон техникэ саһабарилдаг албануудые өдөлой ательенүүдые дүнгэхыень, налогой, гэр байрые ашаглаһанай, эльшэ хүсэ, уһа, дулаа хэрэглэһэнэй түлөө хүнгэлэлтэтэй түлбэринүүдые догтоохыень гуйха һанаатайб. Нигэжэ районой захиргаанай гулваа бүхэнтэй хэлсээ баталжа, юристтэй энэ хэрэгээ зүбшэжэ, байгша оной июнин 1 болотор республикын Министрнүүдэй Советдэ хэһэн хүдэлмэрээрээ тоосохо болоноб.

Районуудай толгойлогшонор зоной эрилтэ хангадаг албанние өөдэнь татаха, арга боломжоороо туһалха зэргэтэй гээд һанагдана. Юуб гэхэдэ, нютагайнь ажаһуугшадта нигэжэ зохид болохо байна бшуу. Абажа харабал, гэртэнь холодильнигай эбдэршоо һаань, дунда шадалтай хүн яаха болоноб? Саһабарилдаг албан хаагдашанхай, коммерческэ магазинһаа абаха гэбэл, адаг зуу мянгата. Шадалгүй хүдөөгэй хүгшөө нимэ байдалда оробол, яахаб?

Б. Ельцинэй «Коммерциализаци тухай» Зарлигай һүүлээр манай албан орон дотор хаа-хаанагүй бутаржа, предприятинууд үмсэлэгдэжэ, хүсэгүйнь хаагдажа, байраһаа үлдүүлэн гаргагдажа, үлөөшэнь налогуудаар «бахалуурдагдажа», арай аминды голгой байна ха чом. Жэшээнь, Серозой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын ажалша коллектив фабрикаяа худалдан абажа, ээдэнь болоод, мүнөө мүнгэгүй һууна. Хүдөө нютагуудта комплексно пунктнууд бултадаа шахуу хаагдаа.

Харин захиралтые толгой соохи «юртэмсэ» соогоо һайсахан буйлуулжа, бодомжолко үзөөд, өөрынгөө һэшхэлээр хэрэг ябуулдаг хүтэлбэрилэгшэд мандашье бии. Жэшээнь, Яруунын аймагай захиргаанай гулваа В. Ч. Цыренжапов Ельцинэй «түүхэй» Зарлигые дүүргэхээ яараагүй. Иигэжэ энэ район дотор зоной эрилтэ хангадаг албан районой бюджедэй туһаламжа, дүнгэлтөөр тарэл зандаа үлэнхэй. Нимэ сэсэн, һонор хүтэлбэрилэгшэдэ би мүнөө баяр хүргэнэб. Сэлэнгын районой захиргаанай гулваа М. Д. Ангархаевтай хөөрэлдэхэдэм, баһал туһалха мэтээр хэлээ һэн. Юрэдөө, хэлсээ ябуулхада байдалыемнай ойлгохо гулваанар олдохо гээд батаар этигэнэб.

Коллективизаци, коммерциализаци гэхэ мэтын үгэнүүдтэ угаа дурагүй болонхойб. Һанаад үзыт. Мухар-Шэбэртэ гутал заһабарилдаг гурбан мастер мастерской бүридүүлдэг бэлэй. Харин мүнөө адэнэрэй үмсэ болоходонь, хүн бүхэндэнь өөрын бухгалтер, эдээр хангагша хэрэгтэй. Иигэжэ диилдэхэгүй угаа олон штат мүндэлхэ болонол. Үнөөхи Зарлигай һайса һагшагдаа, бодомжологдоогүйнь энээн дээрэһээ харагдана бэшэ гү?

Мүнөө хадаа Президентые дэмжэхэ, үгы тухай хөөрэлдөөн гарана. Юрэдөө, апрелин 25-да үнгэргэгдэхэ референдумдэ дуугаа үгэхээ ошоходоо, тэрэнние бруушаажа дуугаа үгэхэб. Ганса манай албанине үгы хэһэндэнь хоролхоно бэшэб, арад зонине хүтэлбэрилжэ, байдал гуримшуулжа шадахагүй, хуушанай партократ гээд тэрэнние сэгнэнэб.

Зоной эрилтэнүүдые хангадаг албанай предприятинууд заримань олзотой, нүгөөдэнь гарзатай, хүдөө нютагуудта бултадаа олзогүй байһан гээд мэдэхэжэ. Энэ албанда 1986 онноо хүдэлжэ, республикын министр байһан хадаа байдалые һайн мэдэхэб. Министерство соогоо олзо оршые бүхы предприятинуудаар хубаарилдаг бэлэйлди. Бэшээр яахаб? Олзогүйт гээд, хүдөө нютагуудай пунктнуудые хаадаг үгыл байгаабди.

Албанние һэргээхэ хэмжээнүүдэй ёһоор, ядуу, тулюур байдалтай зондо тусхай предприятинууд тодорхойлогдожо, эрилтыень үнэгүйгөөр хангадаг байхаар хараалагдана. Районой захиргаан бүхэндэ муу байдалтай, мүнгэ багатай хүнүүдэй список табигданхай байха. Парикмахер үһэ заһахадаа гү, али мастер телевизор заһабарилхадаа, тэрэ списогтэй тааралдуулан, түлбэри мүнгэ абадаг байха юм. Саашанхи ажалнай энэ мэтээр һанамжалагдана.

Химчисткэдэ эльшэ хүсэнэй талаар хүнгэлэлтэ нэн түрүүн олгуулха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, ажалайнь түхеэрэлгэнүүд гансал энээгээр хүдэлгэгдэдэг, ехэ эльшэ хүсэ хэрэглэдэг гээшэ. Оёдолшод һүүлдэнь ательсгээ үмсэлхөөр арендэдэ абажа, мүнөө баһал мүртэй олзогүй хүдэлдэг. Һэеы гутал уллаха, фотоаппарат заһабарилха мэтын ажал хэгдэхэеэшье болинхой.

Зоной тала баримталһан бэшэ, гансал олзотойень анхарһан политика нэбтэрүүлэгдэхэдээ, юун һайн байхаб!

Олон байра, байшангуудай ондоо эмхинүүдтэ үгтэнхэй. Байдал хүндэхэн. Юрэдөө, ород арадай хэлэдэгэй ёһоор, һандаргахань юумэ байгуулхаһаа ходоо хүнгэн шуу. Гэбэшье урмаа хухараад, гараа хабсаргаад һуухагүйбди. Зоной эрилтэнүүдые хангадаг албанда үнинэй хүдэлһэн, мэргэжэһэн гол кадрнуудай яһала бин. Тэдээнтэй харилсаа холбоогоо һэргээхээр түсэблэнэб. Гансал юуниһээ айнабиб гэхэдэ, орон дотор манай албанние һэргээхэ гэһэн Россин Федерациин политика хэр удаан ябуулагдаха гээшэб, замхашахагүй, ямар нэгэн «—лизаци» гэһэн һүүлтэй кампаняар даруулагдашагүй юм бээ. Бэшэ «түүхэй» зарлигуудые маанад дээрэ туршахаяа болиг лэ.

А. ГУСЯТИНСКИЙ,
республикын хүн зоной эрилтэнүүдые хангадаг министр байһан, мүнөө үйлэдбэриин-коммерческэ «Искра» түбэй директор.

ШУХАЛА АСУУДАЛ УНЖАГАЙРУУЛАГДАНА

Республикын дайнай, ажалай болон Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ветерануудай советдэй ээлжээтэ пленум үнгэргэгдэжэ, дайнда хабаадагшадые, инвалидуудые социальна талаарнь хамгаалха, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда совет арадай туйлаһан Агуусехэ Илалтын 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй хэмжээ ябуулганууд тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Түрүүшын асуудалаар республикын ветерануудай советдэй түрүүлэгшэ М-Ж. Ц. Гармаев дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ.

Мүнөө үсдэ юумэнэй үнэ сэнгэй дээшэлһэн дээрэһээ үбгэ наһан болоһон ажалшадай ажабайдал, ажаһуудал үдэрһөө үдэртэ хүндэ болоно гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэһэн ветерануд тон зүб тэмдэглэбэ. Хэн, хаанаһаа туһаламжа, тэдхэмжэ үзүүлнэб гэжэ хүлсэгээд, альгаа дэлгээд һуухагүй, харин нютаг бүхэнэй ветерануудай советүүд социальна хамгаалгые һайжаруулхын түлөө оролдохо, эрмэлзэхэ, эмхидхэхэ ёһотой. Энэ талаар Сэлэнгын, Хорины, Хэжэнгын, Улаан-Удын болон бусад аймагуудай, нютагуудай ветерануудай советүүд һайшаан маттамаар хэмжээ ябуулганууде эмхидхэдэг, үнгэргэдэг, хараалдаг болоо. Дурсагдагша аймагуудай советүүдэй нютагайнгаа бага пенси абадаг инвалидуудта, ганса бэ үбгэд, хүгшэдтэ, мүн инвалид үхибүүдтэ горитой туһаламжа үзүүлдэгынь һайшаалтай. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай ветерануудай совет бин болгогдоһон түрүүшын үдэрһөө аймагайнгаа наһатайшуулда туһаламжа үзүүлжэ, байдал гуримшуулжа шадахагүй, хуушанай партократ гээд тэрэнние сэгнэнэб.

Зоной эрилтэнүүдые хангадаг албанай предприятинууд заримань олзотой, нүгөөдэнь гарзатай, хүдөө нютагуудта бултадаа олзогүй байһан гээд мэдэхэжэ. Энэ албанда 1986 онноо хүдэлжэ, республикын министр байһан хадаа байдалые һайн мэдэхэб. Министерство соогоо олзо оршые бүхы предприятинуудаар хубаарилдаг бэлэйлди. Бэшээр яахаб? Олзогүйт гээд, хүдөө нютагуудай пунктнуудые хаадаг үгыл байгаабди.

Албанние һэргээхэ хэмжээнүүдэй ёһоор, ядуу, тулюур байдалтай зондо тусхай предприятинууд тодорхойлогдожо, эрилтыень үнэгүйгөөр хангадаг байхаар хараалагдана. Районой захиргаан бүхэндэ муу байдалтай, мүнгэ багатай хүнүүдэй список табигданхай байха. Парикмахер үһэ заһахадаа гү, али мастер телевизор заһабарилхадаа, тэрэ списогтэй тааралдуулан, түлбэри мүнгэ абадаг байха юм. Саашанхи ажалнай энэ мэтээр һанамжалагдана.

Химчисткэдэ эльшэ хүсэнэй талаар хүнгэлэлтэ нэн түрүүн олгуулха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, ажалайнь түхеэрэлгэнүүд гансал энээгээр хүдэлгэгдэдэг, ехэ эльшэ хүсэ хэрэглэдэг гээшэ. Оёдолшод һүүлдэнь ательсгээ үмсэлхөөр арендэдэ абажа, мүнөө баһал мүртэй олзогүй хүдэлдэг. Һэеы гутал уллаха, фотоаппарат заһабарилха мэтын ажал хэгдэхэеэшье болинхой.

Зоной тала баримталһан бэшэ, гансал олзотойень анхарһан политика нэбтэрүүлэгдэхэдээ, юун һайн байхаб!

Олон байра, байшангуудай ондоо эмхинүүдтэ үгтэнхэй. Байдал хүндэхэн. Юрэдөө, ород арадай хэлэдэгэй ёһоор, һандаргахань юумэ байгуулхаһаа ходоо хүнгэн шуу. Гэбэшье урмаа хухараад, гараа хабсаргаад һуухагүйбди. Зоной эрилтэнүүдые хангадаг албанда үнинэй хүдэлһэн, мэргэжэһэн гол кадрнуудай яһала бин. Тэдээнтэй харилсаа холбоогоо һэргээхээр түсэблэнэб. Гансал юуниһээ айнабиб гэхэдэ, орон дотор манай албанние һэргээхэ гэһэн Россин Федерациин политика хэр удаан ябуулагдаха гээшэб, замхашахагүй, ямар нэгэн «—лизаци» гэһэн һүүлтэй кампаняар даруулагдашагүй юм бээ. Бэшэ «түүхэй» зарлигуудые маанад дээрэ туршахаяа болиг лэ.

А. ГУСЯТИНСКИЙ,
республикын хүн зоной эрилтэнүүдые хангадаг министр байһан, мүнөө үйлэдбэриин-коммерческэ «Искра» түбэй директор.

Улаан-Удын ЛВРЗ-дэ

УРАН БЭРХЭШҮҮЛ

«Уран гартай мастер» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула хүдэлмэришэд хэдэн шалгалта бариха ёһотой. Теэд заводой үсөөхэн лэ хүдэлмэришэд нимэ зэргэдэ хүртэһэн байха. Үнэхөөрөө турэлхинн уран гартай, зохёохы ёһоор ажаллаг хүнүүд энэ нэрэдэ хүртэжэ, габшагай ажалаараа тэрэнээ батадхажа байдаг. Бүхы стандартнуудта хүрэмэ эрхим шанартайгаар хүдэлһэн хүн «Уран гартай мастер» болодог юм.

Заводой бүлэг хүдэлмэришэд һайн шанартайгаар хүдэлжэ, энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ һаяхан хүртөо. Вагон хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэн Г. Н. Викторова олон жэлэй туршада һайнаар ажаллажа, шанарай хубинн тамгатай хүдэлхэ эрхэтэй болоһон, удаань «шанарай талаар отличник» гэһэн нэрэдэ хүртэһэн байна. Мүнөө эгээл дээдэ «уран гартай мастер» гэһэн хүндэтэ зэргэдэ хүртэжэ, бага бэшэ мүнгэн шангаар урмашуулагдаа. Түмэр хэрэгсэлнүүдэй цехэй слесарь Т. В. Афанасьев, локомотивхабсаралгын цехэй слесарь П. П. Пузырев, вагоной кузов заһабарилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, ассортиментыень үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха зорилготойгоор харалга-конкурс соносхогдобо.

Инженернүүдые, технигүүдые, ухаалан зохёогшодые, урлан нарижуулагшадые энэ «Гоша» корпорациин делегаци манай заводто ерэһэн байна. Корпорациин президент Бранислав Милановичэнэ делегацине толгойлоо юм. Пассажирска вагонуудые бүтээдэг россин-югославиин хамтын предприятиеэ байгуулха зорилготойоор тэдэнэр ерээ.

Корпорациин делегаци заводой хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсээ хэжэ, протокол баталан абаа. Хамтын предприятие байгуулха талаар хөөр тала уялганууде абажа, үгтэһэн болзор соонь бэелүүлхээр тэдээн соо хараалагдаа. Жэшээлхэдэ, устөөгөй жаса байгуулха, вагоной түхеэрэлгэ зохёожо баталха, түүхэй эдээр, материалнуудаар хангаха, стандартна, тусхай түхеэрэлгэнүүдые худалдажа абаха гэхэ мэтын хэмжээнүүд протокол соо хараалагдаа.

Россин Федерациин Зам харилсаанай министерствын тусхай шинжээбэри абаһанай һүүлээр хамтын предприятие байгуулха тухай хэлсээндэ гар табигдаха юм.

ХАРАЛГА-КОНКУРС СОНОСХОГДОО

Үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ, ассортиментыень үргэдхэхэ, шанарыень һайжаруулха зорилготойгоор харалга-конкурс соносхогдобо.

Инженернүүдые, технигүүдые, ухаалан зохёогшодые, урлан нарижуулагшадые энэ хэрэгтэ үргэнөөр хабаадуулжа, заводой эрхэ байдалда таарама шэнэ түхэлэй эд бараа гаргахын тула энэ конкурс соносхогдоһон байна. Цех, таһагуудай коллективүүд, хүдэлмэришэд конкурсдо хабаадаха аргатай. Тэдэнэр эд бараанайнгаа модель, чертеж, схемэнүүдтэйнь конкурсын комиссида үгэхэ ёһотой. Харалгын дүнгүүд жэлдээ нэгэ дахин соносологдожо, эрхим гэжэ тоологдоһон эд бараан үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ юм.

Харалгада илажа гарагшадта мүнгэн шангууд барюулагдаха. Түрүүшын һуури эзэлэгшэ 10 мянган түхэригэй, хөөрдохи хоёр шанда хүртэгшэд 5 мянган, урмашуулгын гурбадахи гурбан шанда хүртэгшэд 2 мянган түхэригэй шан абаха байна.

ТҮРҮҮШЫН СУГЛААН

Заводой коммунистнуудай партийна суглаан боложо үнгэрөө. Бүридхэлдэ шэнээр абтаһан коммунистнууд энэ суглаанай күдэлмэридэ хабаадаа. Предприятинн хүдэлмэрилэгшэдэй партийна эхин эмхние байгуулха шинджэбэри суглаанда абтаһан байна.

Суглаан дээрэ эмхидхэлэй комитет байгуулагдажа, А. А. Корниец тэрэнние хүтэлбэрилхэ болобо. Коммунистнууд үгэ хэлэхэдээ, партийн политика ойлгуулха, дэлгэрүүлхэ, залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха гэжэ тэмдэглээ.

З. ШЕВЦОВА.

ЭДИР ХАЛААНДАА АНХАРАЯ

Гэхэ зуура Эрдэм һуралсалай министерство һургуулийн столовоонуудта эдеэ хоол үнэгүй болгыт гэһэн бэшэгүүдые Социальна хамгаалгын, Финансын министерствэнүүдтэ болон Министрнүүдэй Советдэ, аймагуудай захиргаануудта эльгээһэн байна. Зүгөөр тэдэнэй зүгһөө мүнөө болотор харюу үгтөөгүй!

Социальна хангалгын, һуралсалай жасануудай һомолдог мүнгэн хаанашье хүрэнэгүй. Министрнүүдэй Советдэй тогтоолоор нэгэ һурагша үдэрэй долоон түхэригөөр эдеэлхэ аргатай байна. Тиихэдэнь мүнөөдэрэй байдалаар энэ сэн табан түхэриг хүрэтэр унаа. Эндэ хэн зэмэтэйб? Хэн харюусахаб?

Нимэ хүшэр байдалай тогтоод байхада, Буряад Республикын профсоюзуудай совет, Эрдэм һуралсалай министерство Буряад Республикын засагай зургаануудта удаадахи эрилтэнүүдые табина:

1. Социальна талаар хамгаалагдаагүй хүүгэдтэ (үбшэн, үлбэр, үншэн) нэгэ үдэрэйнь эдеэлхэ мүнгэ нэмэхэ.

2. Нэгэдэхиһээ дүрбэдэхи классай һурагшад хүрэтэр миниттээр эдеэлүүлхэ арга бэдэрхэ.

3. Һургуулийн хүүгэдэй эдеэ үнэгүй болгохын тула зайн галай болон дулаанай түлбэрине доошолуулха.

Эдэ бүхы шинджэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаа хадамнай манние халан абаха эдир үетэн энхэ элүүрээр, ажана тайбанаар ургахал.

ЗАЛУУШУУЛДАА ТҮШЭГЛЭХЭ САГНА

Манай заводто гол түлэб залуушуул ажаллана гэхэдэ, алдуу болохогүй. Хүдэлдэг хүнүүд, дунда зэргыень абабал, 23 наһатай. Тиихэдэ эдэ залуу зондо (юуб гэхэдэ, бултадаа шахуу хүдөө нютагуудһаа ерэһэн) нэн түрүүн гэр байра хэрэгтэй болоно. Харин манай завод хамтын багахан хөөр байратай, байрада хэрэгтэй бүхы зонние хангажа яашье шадахагүй. Тиимэһээл ажалдаа һаял дадажа байтараа, гэр байраар ялдалдахадаа, ажалаа орхижо, гаража ошохо ушарнууд урдандаа угаа олоор дайралдадаг бэлэй. Харин мүнөө тиимэ ушар үсөөн болонхой. Ажалай һууринуудай хаа-хаанагүй үсөөржэ байхадань, «барһанаа бажуугаад байбад, дээрэ» гээд залуушуул зүб тобшолол хэжэ, эндээ ажаллахаа үлэнэ, дүй дүршэлөо мүлинэ. Һургадаг бидэндэшье энэ талаар хүнгэншэг болоо. Урдандаа хэн нэгэнние һургажа байтар, ажалһаа гараад ябашахадань, ондоо хүнние һургаха хэрэг гарадаг һэн. Харин мүнөө үнинэй хүдэлдэг хүбүүд дарханай нюусануудай дээдэ өрьёлдо гаранхай, шэнэ шатануудые шэнжэлнэ. гараа нугална, дүршэлоор баян болоно.

Түүхэй эдэй, эльшэ хүсэнэй үнэтэй болжол, сагай хатуужажал байха үедэ заводнай һайн байдалтай гэхын аргагүй. Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн ехэ бэшэ юм. Үйлэдбэрилһэн продукцидаа үнэ сэн нэмээхымнай байдалнай баадхана, нигэжэ бүтээлнүүдыемнай зон абахаяа яаранагүй. Гарай бэлэгүүдэй магазинда, «Годли» фирмэдэ, «Буряадай эд бараан» гэһэн магазинда манай продукции олоор хэбтэжэ байхые харахат. Оронойнмай олон хотонуудаар манай продукци тарадаг. Гэбэшье шэнэ сагай «шэнээр хүдэлхэ» гэһэн эрилтын ёһоор, эд бараанайнгаа түхэл шэнжые хубилгажа, олондо һайшаагдаһан зүйлые олоор гаргажа, продукциемнай — һара бүри түхэл янзыень хубилгадаг галантерейнэ цехэй бүтээдэг сүүмхые, минии даадаг сувениринэ цехэй бүтээдэг эхэнэрнүүдэй зүүдхэлнүүдые, хутага, хуягуудые олоор худалдан абаха эмхине бэдэрдэг болонхойбди. Жэшээнь, Агын округһоо ехэ-ехэ захил заримдаа ерэгшэ: хэды паар һинхэ, бугааг, бэһэлиг бүтээхэ гэхэ мэтэ. «Хонхо сэсэг» нэрэтэй зүүдхэл, «Шамхандаа» бугааг, «Ульгэр» һинхэ, «Нюдэнэй галхан» һинхэ, «Мүнхэ-Һарьдаг» хутага, гааһан... Шурэ, чаорит, нефрит мэтын Байгалай эрдэнэ шулуунуудые хэрэглэн, мельхнороор, зэдээр, латуняар бүтээгдэһэн, мүнгэ гүйлгэһэн зүүдхэлнүүд мүнөөнэй сэнгүүдээр дан тиимэ үнэтэйшье бэшэ юм — нэгэ мянганһаа үлүүшэг түхэриг мүнгэтэ. Хилын саанаһаа ерэһэн айлшад манай заводоор ябажа гарадаг, һонирходог гээшэ. Гэбэшье һонирхолһоо сааша харилсаан үшөө хүгжөөдүй гээд сэхэ хэлэе.

— Һүүлэй үеде дайнай инвалидуудай госпитальдо орожо аргалуулхань хүшэр болоо, эндэ эдеэ хоолынь муу гэһэн гомдол ороно. Республикын аймагуудһаа жэл бүри дайнай олон ветеран, инвалидууд манай госпитальдо орожо аргалуулна,— гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудболон ветерануудай госпиталинн ахамад врач В. А. Тарнуев хэлэбэ.— Республика дотор бии болгогдоһон орн гансахан энэ госпиталинн ажамидархань хүндэ болоод байна. Юуб гэхэдэ, үбшэн зондо үгтэдэг эдеэ хоол бага, медициниын хүдэлмэрилэгшэдтэ түлөө мүнгэгүй дээрэнээ тулюурхан байдалда ороно. Тиимэһээ ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, республикын колхоз, совхозуудта, предприятинуудта хэдэн һуурина үгэжэ, тэдэнэрһээ тагай олохонь бэрхэ, дабшагүй ехэ үнэ сэнтэй. Пэшэнээ түлижэ гэрээ дулаасуулдаг, эдеэ хоолоо бэлэдэг эдэнэр үбэлэй үеде түлеэгүйдэжэ зобоно. Хотын туулишын предприятинн шинджэбэринн ёһоор нэгэ хүндэ дүрбэн кубометр түлеэн үгтэхэ юм байна. Теэд энэнь үбэлэй һаранууда яашье хүрэнэгүй. Болбосон түхэлтэй байра абаха гээшэ мүнөө бүри хүндэ, хүшэр болоо. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада хотын 66 ветеран шэнэ байратай болоһон байна. Теэд байра абаха ушар жэл бүри үсөөрнэ. Дайнай олон ветеран, инвалидуудай шэнэ байратай болохонь, үтэлхэ наһандаа амарха гэһэн найдалай бэелүүлэгдэхэнь холо ха даа. Юуб гэхэдэ, муу гэр байратай болоһон айлнууд Сэлэнгын баруун, Үдын урда бэсдэ, хотын хуушан газарнуудта олон. Хоёр мянга гаран ветеран шэнэ байрада орохо эеэлжээгээ хэдэн жэлээр хүлеэнээр лэ.

— Һүүлэй үеде дайнай инвалидуудай госпитальдо орожо аргалуулхань хүшэр болоо, эндэ эдеэ хоолынь муу гэһэн гомдол ороно. Республикын аймагуудһаа жэл бүри дайнай олон ветеран, инвалидууд манай госпитальдо орожо аргалуулна,— гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд болон ветерануудай госпиталинн ахамад врач В. А. Тарнуев хэлэбэ.— Республика дотор бии болгогдоһон орн гансахан энэ госпиталинн ажамидархань хүндэ болоод байна. Юуб гэхэдэ, үбшэн зондо үгтэдэг эдеэ хоол бага, медициниын хүдэлмэрилэгшэдтэ түлөө мүнгэгүй дээрэнээ тулюурхан байдалда ороно. Тиимэһээ ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, республикын колхоз, совхозуудта, предприятинуудта хэдэн һуурина үгэжэ, тэдэнэрһээ

УЧЕНИЕ БУДДЫ

ЗАЛУУ ҮЕДЭ ЭДЕЭЛЭХЭ ЭРХЭ

Һурагшадые үдын эдеэгээр хангаха гээшэ шухала хэрэгүүдэй нэгэн болоно. Республикын бүхы хүүгэдэй 50 процентынь лэ халуун эдеэ эдихэ аргатай байна. Тиихэдэ оройдоол арбаад процентынь өөрын мүнгөөр эдеэлнэ. Нимэ хүшэр үедэ хүүгэдэй үбшэ хабшан дэлгэрнэ. Илангаяа хото, хоолойгоо үбдэхэ ушар үзэгдэнэ.

Республикын 180 мянган үхибүүдэй хахадынь лимидээр эдеэлхэ эрхэтэй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр үншэн, үбшэн, үлбэр гээд мэдэрэгдэнхэй.

Манай заводто гол түлэб залуушуул ажаллана гэхэдэ, алдуу болохогүй. Хүдэлдэг хүнүүд, дунда зэргыень абабал, 23 наһатай. Тиихэдэ эдэ залуу зондо (юуб гэхэдэ, бултадаа шахуу хүдөө нютагуудһаа ерэһэн) нэн түрүүн гэр байра хэрэгтэй болоно. Харин манай завод хамтын багахан хөөр байратай, байрада хэрэгтэй бүхы зонние хангажа яашье шадахагүй. Тиимэһээл ажалдаа һаял дадажа байтараа, гэр байраар ялдалдахадаа, ажалаа орхижо, гаража ошохо ушарнууд урдандаа угаа олоор дайралдадаг бэлэй. Харин мүнөө тиимэ ушар үсөөн болонхой. Ажалай һууринуудай хаа-хаанагүй үсөөржэ байхадань, «барһанаа бажуугаад байбад, дээрэ» гээд залуушуул зүб тобшолол хэжэ, эндээ ажаллахаа үлэнэ, дүй дүршэлөо мүлинэ. Һургадаг бидэндэшье энэ талаар хүнгэншэг болоо. Урдандаа хэн нэгэнние һургажа байтар, ажалһаа гараад ябашахадань, ондоо хүнние һургаха хэрэг гарадаг һэн. Харин мүнөө үнинэй хүдэлдэг хүбүүд дарханай нюусануудай дээдэ өрьёлдо гаранхай, шэнэ шатануудые шэнжэлнэ. гараа нугална, дүршэлоор баян болоно.

Түүхэй эдэй, эльшэ хүсэнэй үнэтэй болжол, сагай хатуужажал байха үедэ заводнай һайн байдалтай гэхын аргагүй. Хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн ехэ бэшэ юм. Үйлэдбэрилһэн продукцидаа үнэ сэн нэмээхымнай байдалнай баадхана, нигэжэ бүтээлнүүдыемнай зон абахаяа яаранагүй. Гарай бэлэгүүдэй магазинда, «Годли» фирмэдэ, «Буряадай эд бараан» гэһэн магазинда манай продукции олоор хэбтэжэ байхые харахат. Оронойнмай олон хотонуудаар манай продукци тарадаг. Гэбэшье шэнэ сагай «шэнээр хүдэлхэ» гэһэн эрилтын ёһоор, эд бараанайнгаа түхэл шэнжые хубилгажа, олондо һайшаагдаһан зүйлые олоор гаргажа, продукциемнай — һара бүри түхэл янзыень хубилгадаг галантерейнэ цехэй бүтээдэг сүүмхые, минии даадаг сувениринэ цехэй бүтээдэг эхэнэрнүүдэй зүүдхэлнүүдые, хутага, хуягуудые олоор худалдан абаха эмхине бэдэрдэг болонхойбди. Жэшээнь, Агын округһоо ехэ-ехэ захил заримдаа ерэгшэ: хэды паар һинхэ, бугааг, бэһэлиг бүтээхэ гэхэ мэтэ. «Хонхо сэсэг» нэрэтэй зүүдхэл, «Шамхандаа» бугааг, «Ульгэр» һинхэ, «Нюдэнэй галхан» һинхэ, «Мүнхэ-Һарьдаг» хутага, гааһан... Шурэ, чаорит, нефрит мэтын Байгалай эрдэнэ шулуунуудые хэрэглэн, мельхнороор, зэдээр, латуняар бүтээгдэһэн, мүнгэ гүйлгэһэн зүүдхэлнүүд мүнөөнэй сэнгүүдээр дан тиимэ үнэтэйшье бэшэ юм — нэгэ мянганһаа үлүүшэг түхэриг мүнгэтэ. Хилын саанаһаа ерэһэн айлшад манай заводоор ябажа гарадаг, һонирходог гээшэ. Гэбэшье һонирхолһоо сааша харилсаан үшөө хүгжөөдүй гээд сэхэ хэлэе.

— Һүүлэй үеде дайнай инвалидуудай госпитальдо орожо аргалуулхань хүшэр болоо, эндэ эдеэ хоолынь муу гэһэн гомдол ороно. Республикын аймагуудһаа жэл бүри дайнай олон ветеран, инвалидууд манай госпитальдо орожо аргалуулна,— гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд болон ветерануудай госпиталинн ахамад врач В. А. Тарнуев хэлэбэ.— Республика дотор бии болгогдоһон орн гансахан энэ госпиталинн ажамидархань хүндэ болоод байна. Юуб гэхэдэ, үбшэн зондо үгтэдэг эдеэ хоол бага, медициниын хүдэлмэрилэгшэдтэ түлөө мүнгэгүй дээрэнээ тулюурхан байдалда ороно. Тиимэһээ ажахын тоосоо нэбтэрүүлжэ, республикын колхоз, совхозуудта, предприятинуудта хэдэн һуурина үгэжэ, тэдэнэрһээ

БУРХАН Б

РЬЯА-БААЛ

УСАД АМ

СНГ: тобшо һонинууд

УЛААН-УДЭ. Забайкалийн энергетикэ түгшүүрилтэй байдалда оронхой. Мүнгэ зөөрийн дуталдаһан дээрэһээ Шэтын областийн Харанорско ГРЭС-ые, Буряадай Гусиноозерско ГРЭС-эй нэмэлтэ хүсэнүүдые ашаглалгада тушаалга, мүн Ангар шадар үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг электрын эльшэ хүсые Забайкали руу дамжуулха линние барилга ушагайруулагдана. Мүнгэ һаяар һомолоогүй һаань, Забайкалийн хүн зон ерэхэ үбэлдөо зайн галгүй һууха жэшээтэй болоно. Юуб гэхэдэ, бүхэли районуд, хотонуд «энергосистемэһээ гаргагдаха болоно бшуу,

НОВГОРОД. Демянска районой «Искра» колхозой ажалшад «Ургаса-90» гэһэн чегээр «Жигули» түхэлэй автомашинын оронд «Беларусь» трактор худалдажа абаһан байна. Тэрэнь энэ хабартаа тарилгада хүдэлхэ юм.

Хүнгэн автомобилийн сэн мүнөөнэй сагаар тон энеэдэтэй: 26 мянган түхэриг. Зарим ажахынуудта автомобильнуудые жээрэбээр татажа абадаг, бусадтань коллективэй суглаан дээрэ хэндэ автомобиль үгэхээ тодорхойлдог юм. Харин «Искра» совхозойхид абаһан автомобиляа коммерческэ сэнгээр (3,5 миллион түхэриг) худалдажа, тэрэ мүнгөөроо мөөртэ трактор худалдажа абаа.

Новгородско областийн худоо нютагайхид Росси дотор түрүүшүүлэй тоодо тусхай чегээр автомобильнуудые абажа захалаа һэн. Бүхылөө 700 гаран автомобиль абэха байна .

БУРЯАД ҮНЭН

Ум Маани Бадмээ Хум

«Буряад үнэн» сониной болон Россин Буддын шажантанай түбэй захиргаанай үмэнэһөө тус хуудаһан һарадаа нэгэ удаа хэблэгдэн гарадаг.

Апрель, 1993 он

«БУРХАН БАГШЫН ҺУРГААЛ»

Өмнө Хальмаг Республикын нийслэл Элистэ хотын («Ботогон») гэжэ бага предприятие «Учение Будды» («Бурхан багшын һургаал») гэжэ ном 20 мянган хэһэгээр хэблэн гаргажа, ном борлуулаһан юм. Энэ номые Японтохи Бункё Дэндо («Буддизм номлон дэлгэрүүлдэг бүлгэм») гэдэг Токио хотодо ород хэлэн дээрэ анхан хэблэж юм. Тиихэдээ элистынхид ном дабтажа барлаба гээшэ.

Ном ой ухаан далай мэтэ хизааргүй. Тиимэ—Ехэ нигүүлэсхын ба Ехэ энэрэлтэй бэлэг болоно. Будда хэлбэрин түрүүлшье һаа, тэрэ нарин нүлөөтэй шанараараа, хүнүүдые энхэрэн хайрлан, үнэн зүб тэдэнтэ һургадаг.

Гаран жэлэй туршада шажанай 5 мянган ботидо олон арадуудай бэшэжэ буулгаһан Бурхан багшын бүхы һургаалай удхань багшаа ном соо согсологдоо.

Ном соохи Бурхан багшын айладхалгүй, үнэй ажаһуудалаа ба оюун ухаанай амидараа гаражаа ерэдэг бүхы асуудалнуудта хамааралтай, хүнүүдые үгэнэ»,— гэжэ номой эхиндэ бэшэгдэнэ.

Ном хэлэн дээрээ, тиниһээ тиитэрээ хуучан монгол хэлэн дээрэ, уншажа шадахагүй, энэ ном амжалан, Бурхан багшын һургаалые шадахгүй зонтоо, плангаа залуушуулда, ямар нэг үгэ туһатай байха.

«Дхарма» («Ном»), «Совершенный» («Арюун сэбэр ябадал»), «Брат» («Аха, дүүгэй нөгөдөл») гэһэн хубитус ном бүридэнэ.

Найн талань гэхэдэ, энэ суглуулбаридa шэнжэлхэ ухаанай орёо зүйлнүүд орёо үгы, харин Бурхан багшын ном юрын хүнэй ойлгохо тодо хэлээр найруулагдажа, богонихон аад, хадуужа эбамаар удха түгэлдэр үльгэр жэшээнүүдээр гэршэлэгдэнэ. Номой ёноор, гэр бүлын харилсаан, эхэнэр хүнэй амидарал, уялга тухай зохид зүбшэлнүүд дурадхагдана.

Нёдондо жэлэй һүүл багаар «Учение Будды» гэһэн ном Улаан-Удын, республикын бусад нютагуудай магазинуудта наймаанда орохой.

Энэ номһоо хэдэн хэһэгүүдые дурадхая.

* * *

Гималайн хададa хоёр толгойтой шубуун амидардаг һэн ха.

Нэгэтэ нэгэ тархинь нүгөөдынгөө амтатай үрэнүүдые зоогложо байхыень харад. атаархажа, хоротой үрэ эдихэ гэжэ шиндэбэ. Эдиэжэрхихэдэнь, хоёр толгойнь хоюулаа хосоршоо һэн.

* * *

Нэгэ могойн һүүлынь толгойтоёо арсалдажа захалба.

«Толгой, ши ото түрүүлжэ ябадагши. Энэ зүб бэшэ. Намаяа урагшань гаргалши».

Толгой нигэжэ харюусаба: «Би ото урда ябадагби, табисуурааraa тиимэ болоно ёнотой. Шамайе урагшань гаргаха аргагүйлби».

Тэдэ удаан арсалдаба. Теэд хэды буляасалдабашье, толгойнь түрүүлһэн зандаа байгаа. Тиихэдэнь сухалдаһан һүүл, толгойе урагшань табихагүй гэжэ модонһоо шагтагалдашаба. Гайхаһан толгойн зогсошоходо, һүүлынь модонһоо һалаад урагшаа һолжорбо. Уданшьегүй тэрэ галтай нүхэ руу унаад, шатажа үхэбэ.

* * *

Нэгэ хүн онгосоор голые доошоо уруудана. Эрьеһээ өндөо хүн тэрээндэ хашхарна: «Ши хүхюутэйгээр доошоо уруудана. Зүгөөр тиигээгүй һаашши, дээрэ байгаа. Доошоо—үндэн долгинууд, эрьюулгэнүүд, лусууд, догшон шолмосуудай амидардаг гүнзэгы нүхэнүүд шамайе хүлсэнэ. Заабол үхэхэш».

Эндэ «гол» гэшэ һэбхи сэнгэлигээр үнгэрдэг ажабайдал гэһэн удхатай. «Хүхюутэйгээр доошоо уруудаха» гээшэ—өөртөө шунал хайратай байха. «Үндэр долгинууд»—уур хилэн, гасалан зоболонгоор дүүрэн наһан. «Лусууд, шолмосуудай амидардаг гүнзэгы нүхэнүүд» — нүгэл, хилэнсэдэ унаха. «Эрье дээрэхи хүн» — Будда.

Үшөө нэгэ үльгэр. Нэгэ хүн гэмтэ ябуулга хээд, зугадаба. Хойноһоонь эльгээгдэһэн намнагшад тэрэниие хүсөөд, бүхы тээһээнь хүреэлбэ. Нуугада баригдаһандал болоходоо, тэргэлэгшэ хүн хүл дорохоноо хуушан худаг харажархиба. Худаг худар ханынь эрмэгһээ нарихан бургааһан һанжана. Гэмтэнэй тэрэ бургааһандa аһалдаад, доошоо буужа захалдн гэнээнь, хоротой могой амаа ангайнхай доронь хүлсэжэ байба. Тэрэ хүн худагай хахадтань хүрөөд, зогсохо баатай болобо. Бургааһа таһа бажууһан гарыньшье шалажа тэһархаяа һанана. Тингэжэ байтарнь хара, сагаан хулганд биэ болоод, бургааһыень мэрэжэ эхилбэ.

Бургааһанай таһархада, тэрэ хүн могойн ама руу унашаха. Толгойгоо үргэхэдэнь, зүгын үүрһээ зугын тоһоной хэдэн дуһал ама руунь тудба. Аюулда орохоёо байһанаа мартаад, гэмтэн зугын тоһо аргагүй таашаан амтархашаба.

Энэ үльгэртэ «нэгэ» гээшэнь энэ дэлхэйдэ түрөөд һүүлдэнь үхэдэг хүнэй гансаардалга болоно. «Намнагшад» ба «хоротой могой»—элдэб шунал түрүүлдэг бэе болоно. «Халгдаһан худаг худар һанжаһан бургааһан»—хүнэй амидарал. «Хара, сагаан хоёр хулгана»—саг. «Зугын тоһоной дуһалнууд»—энэ наһанай хурисал, таашаал.

* * *

Дүрбэн түхэлэй эхэнэрнүүд байдаг. Нэгэдэхи түхэлэйнь эхэнэрнүүд дэмы юумэн дээрэнээ сухалдадаг, эрхэдэг, хомхойрдог, бусадай жаргалда атаархадаг, үгэлигэ (үргэл) хэдэггүй.

Хоёрдохи түхэлэй эхэнэрнүүд өгө сухалдажа байдаг, эрхэдэг, хомхойрдог, харин бусадай жаргалда атаархадаггүй. үгэлигэ хэдэг.

Гурбадахи түхэлэй эхэнэрнүүд уужам тэнюун сэдьхэлтэй, балай сухалдадаггүй. Тэдэнэр эрхэдэггүй, хүсэл һаналаа барижа шададаг, гэбэшье бусадта атаархадаг, үгэлигэ хэдэггүй.

Дүрбэдэхи түхэлэй эхэнэрнүүд уужам тэнюун сэдьхэлтэй, хэзээдэшье сухалдадаггүй, хүсэл һаналаа барижа шададаг, өгө түбшэн, бусадта атаархадаггүй, үгэлигэ хэдэг.

* * *

Энэ дэлхэй өөрын мүн шанар үгы юм. Сэдьхэлэй хүсэл һаналнуудые усадхаха зам бэдэрхэ хэрэгтэй. Мунхаралга гадаада нүхэсэлһөө бэшэ, сэдьхэл дотороо түрэнэ бшуу.

Сэдьхэлэй шуналһаа гал дэгжэжэ, тэрээн соо шатахадаа, хүн зоболон эдлэнэ. Мунхаһаа боложо, сэдьхэдэлнь хуурмагай хара мананда төөрижэ, үйдхар гашуудалда дарагдана. Тон лэ нимэ сэдьхэл хуурмаг ябадал, эндүүрэлэй байшангые бодосоно ха юм. Гэгээржэ, боди хотог олохэ гэһэн хүн нимэ сэдьхэлтэй тэмсэхэ ёнотой.

АРЬЯА-БААЛЫН МАНДАЛ

Ном соохи Бурхан багшын айладхалгүй, үнэй ажаһуудалаа ба оюун ухаанай амидараа гаражаа ерэдэг бүхы асуудалнуудта хамааралтай, хүнүүдые үгэнэ»,— гэжэ номой эхиндэ бэшэгдэнэ.

Ном хэлэн дээрээ, тиниһээ тиитэрээ хуучан монгол хэлэн дээрэ, уншажа шадахагүй, энэ ном амжалан, Бурхан багшын һургаалые шадахгүй зонтоо, плангаа залуушуулда, ямар нэг үгэ туһатай байха.

«Дхарма» («Ном»), «Совершенный» («Арюун сэбэр ябадал»), «Брат» («Аха, дүүгэй нөгөдөл») гэһэн хубитус ном бүридэнэ.

Энэ номһоо хэдэн хэһэгүүдые дурадхая.

* * *

Гималайн хададa хоёр толгойтой шубуун амидардаг һэн ха.

Нэгэтэ нэгэ тархинь нүгөөдынгөө амтатай үрэнүүдые зоогложо байхыень харад. атаархажа, хоротой үрэ эдихэ гэжэ шиндэбэ. Эдиэжэрхихэдэнь, хоёр толгойнь хоюулаа хосоршоо һэн.

* * *

Нэгэ могойн һүүлынь толгойтоёо арсалдажа захалба.

«Толгой, ши ото түрүүлжэ ябадагши. Энэ зүб бэшэ. Намаяа урагшань гаргалши».

Толгой нигэжэ харюусаба: «Би ото урда ябадагби, табисуурааraa тиимэ болоно ёнотой. Шамайе урагшань гаргаха аргагүйлби».

Тэдэ удаан арсалдаба. Теэд хэды буляасалдабашье, толгойнь түрүүлһэн зандаа байгаа. Тиихэдэнь сухалдаһан һүүл, толгойе урагшань табихагүй гэжэ модонһоо шагтагалдашаба. Гайхаһан толгойн зогсошоходо, һүүлынь модонһоо һалаад урагшаа һолжорбо. Уданшьегүй тэрэ галтай нүхэ руу унаад, шатажа үхэбэ.

* * *

Нэгэ хүн онгосоор голые доошоо уруудана. Эрьеһээ өндөо хүн тэрээндэ хашхарна: «Ши хүхюутэйгээр доошоо уруудана. Зүгөөр тиигээгүй һаашши, дээрэ байгаа. Доошоо—үндэн долгинууд, эрьюулгэнүүд, лусууд, догшон шолмосуудай амидардаг гүнзэгы нүхэнүүд шамайе хүлсэнэ. Заабол үхэхэш».

Энэ фото-зураг дээрэхи Түбэдэй хоёр ламанар Болгарида айлшалжа, Энэрэн нигүүлэсэгшэ Арьяа-Баала бурханай Мандалые 18 үдэрэй туршада 15 үнгэтэй өлөөр бүтээжэ, онсо һонирхол үүсхэ. Мандалые юрэ харанашье хүн Юртэмсэдэхи бэлигүүн бодолые эзэмшэжэ, досоонь энэрхы сэдьхэл түрэдэг байха юм.

БТ—ИТАР—ТАСС-ай фото.

Цыден ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

УМ АА ХУМ...

Хурмаста тэнгэрнин
Хуудам хабхар оршонине
Халуун туяа элшээрээ
Хаха зүһэн харбажа,
Тоонто Эхэ газартам
Толо гэрэл заяаһан
Агуу Наран!
Мүшэтэ хорбоо
замбуулинда
Мүнхын наһа үршөөһэн
Замхашагүй дүлэн,
Зэлиршагүй Наран!
Үглөө бүхэндэ
Үлгэн дэлхэйгээ эрьежэ,
Үргэн дэлгэр сэзэдэнь
Үлзы хэшэг-туягаа
Адхан байха хирэндэнь
Умданайнгаа дээжэ—
Ууралтаһан сайгаа
үргэжэ,
Үндэр тэнгэридээ
зальбарнаб.
Ум аа хум...

Дүрбэн зүг,
Найман хизаарта оршоһон
Нингэм түмэнэй зүрхэндэ
Нигүүлэсхы сэдьхэл
дэлбэрэг гэжэ,
Амисхаалта амитан бүгэдэ
Амгалан тэнюун
Амидараг гэжэ
наманшалнаб.
Ум аа хум...

Орон нютагаа,
Орьёл үндэр хаданууда,
Уна голнуудаа,
Оршолонто ехэ дайдаяа
Ая гангын
Арюун үнэрөөр утажа,
Арюулжа уттанаб.
Ум аа хум...

Орьёлжо байһан
Орёо таамаг амидаралай
Бүтүү хара манан соо
Бүрэлзэһөөр төөрингүй
Зэлан хубита
Зам харгыгаа арюудхажа,
Заха хизаар, хэмжүүргүй
Тэнгис болор хурмастын
Тэнгэринэртэ мүргэнэб.
Ум аа хум...

Үлдэхэгүй, үншэрхэгүй
Үхэхэ, түрэхын
зоболонгүй
Мүнхэ наһан хэзээдэшье
Мүшэтэ замбида үгтөөгүй.
Өгтэргэлэн уудам оршондо
Ошоо мэтэ залирдаг
Охорхон ганса наһаяа
Хүмүүн бүхы түрэлтэн
Дүүрэн жарган эдлэнэй.
Ум аа хум...

Буряад арадаймнзагуурта
Буян нүгэл илгаха
Бурханай нангин
толи бин.
Энэрхы боди сэдьхэлээр
Энхэрхэ һайхан ёно бин.
Эрьен эрьен һүгэдэхэ
Эрдэлэгин гурбан шүтэл
бин.
Ара хангайн аншье,
Агаарта ниндэдэг
шонхоршье,
Али али амита уттан
Алтан наһанайнгаа
жэмжүүр дахан,
Атаржаг лэ нараа уттан.
Ум аа хум...

Үрхэ номин Буряадин
Уута галаа
унтараангүй,
Угай заншал тахижа,
Үүдээ сэлин тэнижэ,
Үеын үедэ сэсэглэн,
Үнэр баян оршог лэ.
Ум аа хум...

ТОМСК ДАХЬ ЛАМАНАРАЙ ҮЙЛЭДЭБЭРИЙН ТУХАЙ

Томск хотодо Буддын шажанай «мандал» гэһэн үгэ ехэ удхатай юм. Хуралдаанай үедэ һүүгэтэнэй үргэл суглуулгаһартые тиигэжэ нэрлэдэг гээшэ.

Мандалда мүргэжэ, бисалгажа байһан һүүгэтэн, зураг дээрэхи зүйлнүүдые удаа удаагаар ой ухаандаа тогтоожо, өөрөө Арьяа-Баала бурхан болобоб гэжэ сэдьхэхэ, шүтэхэ ёнотой. (Энээн тухай 1992 оной сентябринй 22-ой «Буян» хуудаһанда уншагты). Бусадшье бурхадай мандал байдаг.

Энэ фото-зураг дээрэхи Түбэдэй хоёр ламанар Болгарида айлшалжа, Энэрэн нигүүлэсэгшэ Арьяа-Баала бурханай Мандалые 18 үдэрэй туршада 15 үнгэтэй өлөөр бүтээжэ, онсо һонирхол үүсхэ. Мандалые юрэ харанашье хүн Юртэмсэдэхи бэлигүүн бодолые эзэмшэжэ, досоонь энэрхы сэдьхэл түрэдэг байха юм.

БТ—ИТАР—ТАСС-ай фото.

БУСАД АМИТАНИИЕ ЭНХЭРЖЭ...

Оной сентябрийн 23-ный дасанда маань, Арьяа-Баалын тэбшэ байха Гэсэн хотогто Дамбажанай нигэжэ айладаа ирэ. Буряадые арадоо болоһон Буддын шажанай тогтоолуудые ашаар Буряадые 30—35 жилэй хоморой шухаратаа боложо зэдэтэй тостон үгтэй. Буряадые арадаа таалар оролдолго гаргажа байһанынь ехэ ашатай байна.

Дуурэ Далай лама олонхинг этигэлаар хүсэд ойлгосоолоодуйе ажэгладаг Буддын шажанай тулаг болоһон лекциин 10 мянга гүй үзэгдэтэй. Лекциин тэд 56 мянга хандаһан.

Томскдо Буддын шажанай ном гэрэлтэй, Буддын шажанай тулаг болоһон лекциин 10 мянга гүй хүн ирэгдэтэй. Лекциин тэд 56 мянга хандаһан.

Нимэрхүү асуудалнуудтой зоной дунда али олон гаражал байдаг. Тэдээндэ яагаад харюусалтайб?

Буддын шажантан өөһэдынгөө һургаалые юутэ юугүй эрхэ бэшэ далгэрүүлхэ гэжэ оролдоггүй юм. «Миниий һургаалда заатагүй шүтэгты гэнэгүйб, туршажа үзыт»,—гэжэ Бурхан багшын өөрынь хэлэһые Далай-лама нёдондо Улаан-Удэдэ-мнай нэгэдһэн университетдэ морилходоо, һануулаа һэн гүбэ.

Тиихэдээ шүтэхэ, һонирхохо хоёрые илгаруулха ёнотой. Жэшээнь, шүтэдэг, этигэдэгүйшье һаа, олохон зон шажанаар юрэ һонирходог байха юм. Иланганаа Баруунай оронуудай үндар эрдэм бэлбэсоролтой хүнүүд буддын шажанаар һонирходог. Манай оронойнье түб хотонуудта тиимэ зон нилээд бин. Тэдэнэр олонхидоо буддын шажанай онсо нарин түйлалтануудые тон түрүүн хүбиингаа аша туһада ашаглахые оролдоно ха гэжэ һанахаар байдаг. Ябан-ошон тэдэ миил юрэ һонирходог бэшэ, үнэн этигэдэгшье болоно магад бэ даа.

Али үгы һаа, зарим эрдэмтэд наһаараа шахуу буддын шажан шудалжа, бүхы бурхадай нэрэ, удха ямарые түгэс мэдэхэ болоһоншье һаа, үнэн этигэлтэй болодоггүй. **Тиимэһээ бүхы бурхадай дүрэ, нэрэнүүдые, заал һаа, ганяха, мэдэхэнь үилгата бэшэ гэжэ наһагдана.** Харин үнэн мэдэхэ гэжэ хүсэтэйгөөр шиндэһэн хүн зорилгодоо яажаньше хүрэнэ бэзэ.

Үнэн этигэдэг болоһон хүн Бурхан багшын дүрые мэдээд, бүгэдые нигүүлэсэгшэ Арьяа-Баалые мэдэнгүй үлэхэгүй ха юм. Экскурсидэл, амаа ангайгаад, энэ-тэрэ бурхадай нэрэ, нурагые хэн тайлбарилна аль гэжэ хулеэгээд һуултагүй.

Түбэд хэлэ мэдэдэггүй аад, ламанарай уншалга юрэ шагдаһанһаа, тарни, мөгзэмые юрэ дабтаһанһаа үрэ гараха гү? Сохом гараха. Энээн тухай Далай-лама Иваныын дасанда нигэжэ айладаа һэн: «Зааһан тарнинемни уншахадаа, түбэд хэлэ сийлоногүйбди гэжэ бү һанагты, удхыень гүйсэд хуряагты».

Удхыень хуряажа абахын тула манай «Буян» хуудаһанай 1992 оной сентябрийн 22-то түрүүшынхээ гараһан дугаарта толилогдоһон Далай-ламын һургаал уншагты. Мүн тэрэл оной декабрийн 17-ной «Буянда» гараһан «Маани, мөгзэмэй лүн табилгын үедэ Далай-ламын айладаһан һургаал» уншахада болохо. Тэрэл дурсагдаша декабрийн 17-ной «Буянда» Бурханай номдо һүэзэлгэшэдэй уншаха тарни, мөгзэм толилогдоо һэн. Удхыень богонёор тобшолбол, **өөрынгөө бэшэ, бусадай аша туһые бодожо бусад амитаниие энхэржэ, маани, тарниие уншаха ёнотой.**

Бурхан багшын номдо шүтэхэ, этигэхэ замдатнай «Буян» хуудаһамнай танай эрхим залуушан болохо һэдэлгэтэйгээр саашадаашье гаража байха гэжэ найдуулая.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ,
«Буян» хуудаһые хянан заһабарилагша.

Буряад ороноймнай суута хүнүүд

ГОМОН ХАМБА

(Эхиннинь 1-дэхи шоурта):

БУЯНАЙ БАЛАРШАГҮЙ ХҮСЭН

Түүхын эрдэмэй кандидат Гомбо-Намжал Заятуев «Цанид-хамба Агваан Доржиев» гэһэн ном соогоо 1927 оной намар Агваан хамбын оролдолгоор Асагад-Шулуутайн дасанһаа Түбэд орондо эрдэм бэлигээ дээшэлүүлхэ хүсэлэнтэйгөөр эльгээгдэһэн бэлигтэй табан хүбүүдые: Түнхэнһөө — Лодэн, Ангирһаа—Галсан, Элхинээ—Түгдэн-Нима, Базар, Дабаатаһаа—Агваан-Нима гэгшэдые нэрлээ. Бүхыдоо арбаад байгаа юм гэдэг.

Эдэ хүбүүдые Түбэд ябуулһан ушар Агваан-хамбын холын бодолтой байһые гэршэлхэ. Юуб гэхэдэ, А. Доржиев хорёод онуулай үеэр шажанай мүргэлэй манай орондо һүнэхэ, үгы болохо тэмдэгэй лаб үзэгдөөд байхадань, буддын шажанай үндэһэ һуури таһаржа магад гэжэ бодоод, бэлигтэй залуу хубарагуудые олоорнь шэлэжэ абаад, аяар холын Түбэд, Энэдхэг оронууд руу тусгаар эльгээһэн байгаа ха.

Тиихэдээ «таанар залуушуул 40—45 жэлэй хугасаа соо нютагаа бусажа ерэхэгүйт, номоо һайнаар үзэгты» гэжэ Цанид-хамба заяа һэн гэдэг. Ушарынь гэбэл, эдэ хүбүүдин гэрээ, нютагаа ехээр бү һанаг, удаанаар гаража ябаба гээшэбди гэжэ туд бүридоо бэеэ бэлдэг, заһаг гэһэн байгаа гү, али тэрэ сагта шажанай өрьесые уридшалан мэдэһэн байгаа гү гэжэ үбгэд, хүгшэд өөрэлдэдэг.

Тэдэ мэргэшүүлэй олонхинь мүнөө таалал болоо юм бээ. Гэбшье, хэрбээ тэдэнэр нютагаа бусажа ерээд, түбэд, санскрит хэлэнүүд дээрэнээ шажанай, эм домой шухала сударнуудые хүсэд дүүрэнээр оршуулжа, залуу хубарагуудта тайлбарилжа, онсо шухаг мэдэсээ дамжуулжа һуугаа һаа, ямар һонин байгаа гээшэб! Хүн зондо туһатай. тусгаар хүндэтэй, үнэтэй сэнтэй үбгэд байхал һааб даа.

Гэхэ зуура нютагаймнай эрхим эндаатан бээеэрээ гэдэргээ бусаха хубигүй байгаашье һаа, тэдэнэй онсо оролдолго гаргажа, ой ухаандаа хуряажа абаһан номынь, баларшагүй буянгайнь хүсөөр шабинарыень дамжан, нютагтань бусажа эахаланхай.

Жэшээнь, мүнөө Санкт-Петербургын дасанай шэрээтэ байдаг Данзан-Хайбзан Самаев хэдэн жэлэй урда тээ Хойто Энэдхэгтэ Далай-ламын үргөө Дармасалада һуража байхадаа, тусгаар зүбшөөл абажа, Урда Энэдхэгтэхи (Карнатака штат) Гомон дасанда Агваан-Нима хамбада шабиболожо ороод, шойрын ном заалгаһан, анэ таалаар олон юумэндэ һураһан, Агваан-Нима багшын ойлгосотой тодоор зааһан хэлэнынь мүнөөшье хүрэтэрөө мартангүй, омогорходог, хуряажа абаһан эрдэмээ бусадта дэлгэрүүлжэ ябадаг гэлсэгшэ.

Нёдондо намар Асагадай шэнэ дасанай арамнайлагдахада, Данзан-Хайбзан ламахай юрөөл табиха зуураа Гомон дасанда болоһон хуралай үедэ Далай-ламада Агваан-Нима хамбын хадаг барижа байһан үнгэтэ фотозураг бэлэг болгон дамжуулаа һэн.

Гомон дасан тухай. Энэмнай Түбэдтэ алдартай Брайбун хинидэй һуралсалайнь дасан болоно. 1959 ондо Хитадай түримхэйгаа. Агваан-Нима хамба гэр соогоо хүсэд буряад гурим-маар һуудаг, эдеэ хоолоо буряад янзаар бэлдэдэг, хэршэһэн талхатай шулөөр, бууза хуушуураар, һүтэй һайхан сайгаар айлшадаа хүндэлөө.

Нютагай залуу ламанарай өрөөө ерэхэдэ, Агваан-Нима хамба хэмгүй ехэ баярлаһан, гайхаһан, сошоһоншье байгаа. Тэрэ түрэл хэлээ огто мартаагүй, жэнхэнэ буряад хэлээр нютайхидтаяа зугаалһан, орон нютагаараа тон ехэ һонирхоһон, хүн зоной, хүгшэн залуугүй бултадаа үзэг бэшэг мэдэхэ, мүн хүгжэжэ эрдэм бэлигтэй болоһондо аргагүйгөөр баярлаа гэдэг.

Дабаата тосхондо анхан һууһан аха, дүүгээ, түрэл түхэмөө ехэ һурагшалһан, мэндыень мэдэхэ зуураа нютагай үбгэд—Гармын Содном, Галсанай Чимит-Доржо, Намсарайн Бата-Мүнхэ, Базарай Цэрэн-Доржо, Чимидэй Минжид-Доржо гэдэг үетэмни хэр һуунаб гэжэ асууһан байдаг. Нютагаархиндаа тусгаар ехэ мэндэ хүргэһэн, үнэн зүрхэнһөө һайн һайншөө, шодон субарга бодхоотоод, нэрыень мүнхэлэсл, һүлдэ заяаень орон нютаг тээшэнь дуудажа даллаял гэжэ уряалнаб. Энэ талаар нютагайхидынь хүдэлмэри ябуулжа захаланхай.

Дабаатын голой мүнгэн зула мүнхэ бадараг лэ!

Шодон субарга бодхоохо буянта хэрэгтэ бултаараа хабаадажа, мүнгэ зөөри үргэл! Адресынь: 670045, Улаан-Удэ, Железнодорожное отделение Бикомбанка, расчетный счет № 701302, МФО 107259 Дабатуйская буддийская община Занграевского района. Энэ асуудалаар зубшэхэ, асууха телефоной номер—4-05-92.

Д. ДАРМАЕВ,
ажалай ветеран.

Энэ бэшэгэй гонорарые Гомон хамба Агваан-Нимаяда зорюулжа, баригдахаяа байһан шодон субаргын жасада дамжуулхые автор гуйгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дундань —Далай-лама, зүүн гарһаа —Агваан-Нима хамба, Д-Х. Самаев, баруун гарһаа — Ч-Д. Дугаров, Ч-Д. Будаев.

КИЕВТЭ БОЛОХО БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН СОЕЛОЙ ҮДЭРНҮҮДЫЕ ҮГТУУЛАН

«НОГООДОЙ СЭСЭН БАСАГАН»

Иигэжэ нэрлэгдэһэн зүжэг «Ульгэр» гэһэн Буряадай хүүхэдэйн республиканска театр һаяхан харуулжа, жюрин болон харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэнэн байна. Буряад литературын эхин үндэһэ табигша Хоца Намсараевай ульгэршэнһөө бэшэжэ абаһан «Сагаадай мэргэн хубуун» гэһэн түүхэтэ домогой удхаар энэ зүжэг табигдаһан юм. Драматург М. Батоин, тиндэ найруулгын таһагые даагша В. Трошин гэгшэд энэ эпосые пьесэ болгоо. Ахамад режиссёр Содном Хажитов энэ зүжэгые шадамар бэрхээр табиһан байна.

Урдын урда сагта, «сумбэр уулын болдог байхаа», сүн ехэ далайн шалбааг байха» үедэ болоһон үйлэ хэрэгүүд, үнэн холын сагые һэргээжэ,.. Ульгэр түүрээһэн бөө (артист Цыдып Бужеев) удаган (А. Трихмоненко) хоёр буряад гарадай урданай байдал тухай тайлбарилан хөөрэжэ, зүжэгэй гол геройнуудтай таниулуулна.

Мэргэн, хурдан ангууша Сагаадай мэргэн (артист С. Васильев) хубүүтэй альганай шэнээн арһаар арбан захатые бүтээжэ шадаха уран гартай, һайхан шарайтай, һонор ухаатай Ногоодой Сэсэн басаган (Н. Акимова) хоёртоеоажаһуудаг Газар-Боходи (Буряадай Республикын арадай артист В. Шульгин) гэжэ үбгэн, Хажар-Хара хүгшэн (Буряад Республикын габьяата артистка М. Урбазаева) хомхой хобдог зантай, «муу һанаатай, молон голтой» байһанайнгаа түлөө хэйэгдэнэ. Эхэ, эсэгынгээ захилаар ан гүрөөлые тоо томшогүй олоор худаһан Сагаадай Мэргэн хубууе орон дэлхэйн, байгаалиин эзэд хэйэхэдээ, гэрэхинэйнь гарсар алуулна...

Энэрхы һайхан сэдьхэлтэй, һонор ухаатай Ногоодой Сэсэн басаган олон туршалганууд дабажа, Сагаадай Мэргэнээ абаргаа... Ухаан бодолоороо, зүрхэ сэдьхэлээрээ сэхэ сэбэр, үнэн сэхэ байхые, түрэл байгаалидаа гамтайгаар хандахые зүжэгэй гол геройнуудтай уриална.

Олонхи ушарта энэ зүжэгтэ һүүдэрнүүдэй театрай үзэгдэлнүүд хэрэглэгдэнэ: нинДэжэ ябаһан хүн шубууд, морин дээрэ һуугаад нинДэжэ ябаһан зон харуулагдана. Ухаангүй гоёор хубсаһаан геройнуудые, зүжэгэй шэмэглэлые Буряад Республикын габьяата уран зураааша, республикын гүрэнэй шангай лауреат Евгения Будажапова шадамар бэрхээр бүтээгээ. Ерээдүйн залуу композитор Л. Санжиева һайхан хүгжэм зохёожо, зүжэгые зохидоор шэмэглэжэ, геройнуудай образуудынь тобойлгон харуулба. Балетмейстер О. Рассновская туһа хүргэнэн байна.

Бусад рольнуудта үнөөхил артистнуудай наадаһан ушар хадаа артистнуудай үсөөн байһые гэршэлиэ. Энэ асуудалда гол анхарал хандуулагдаха, зүбөөр шидхэглэхэ эргэтэй гэжэ драматург Михаил Батоин тэмдэглээ һэн. Илангаяа буряад артистнуудай үсөөн байһан тухай жюрин гэшүүд хэлээ.

Зүжэг зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан, шэнэ худэлмэритэйнь танилсаһан республикын соёлой министрэй орлогшо А. А. Петрушин, мэдэлжэ уран зураааша А. Н. Сахаровская, искусство шэнжэлэлгын доктор, профессор В. Ц. Найдакова, Бүгэдэ Буряадуудай Үндэһэн соёлой эблэлэй Киевтэхи вице-президент Ж. Д. Дандаров гэгшэд иэгэн дуугаар шэнэ зүжэг дэмжэжэ, ямар холын Украинада болохо соёлой үдэрнүүдтэ хабаадахыень театрай артистнуудые, зохёохы бүлэгүүдые урриба, ажалыень үндэрөөр сэгнэбэ гэжэ тэмдэглэхээр.

Хори буряадуудай ульгэр домогой удхаар табигдаһан зүжэгые найруулһан, эндэ наадаһан артистнарые үнэн зүрхэнһөө амаршалаа, үнөө ехэ амжалта хүсэнэбди.

Б. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Ульгэр түүрээгшэ (артист Ц. Бунеев), Сагаадай Мэргэн хүбүүн (артист С. Васильев), Ногоодой Сэсэн басаган (артистка Н. Акимова).

С. БАЛДУЕВАЙ фото-зураг.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ОРЬЁЛ ӨӨДЭ

МАНАЙ НЮТАГАЙ байхамшагта спортсмен, спортын габьяата мастер Борис Будаев СССР-эй, мүн Россия бүхэ барилдаашадай сугдуулагдамал командын бүрилдэлдэ аяар 15 жэлэй туршада ябаа. Тэрэ хорин жэлэй саана, 1972 онһоо хойшо, дүрэ булаалгалгын барилдаанай секциндэ ябажа эхилээ һэн. Урид Россин габьяата тренер Виктор Семенович Очировай, удаань 1977 ондо багшанарай дээдэ һургуулида ороходоо, Россин габьяата тренер Федор Николаевич Махутовай хүтэлбэри доро бэеэ һориһон байна. Сэрэгэй алба хэхэһээ эхилээд, мүнөө хүртэтэрөө тэрэ СССР-эй габьяата тренер Геннадий Николаевич Махутовай хүтэлбэри доро һорилго хэдэг юм.

Буряад Республикын Гүрэнэй спортын комитет ба Барилдаанай федерани спортын эрхим дүнгүүдые түйлаһан дэлхэйн чемпион, Улаан-Удэ хотын хүндэтэ эрхэтэн Борис Будаевай шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалтын барилдаагаар мүрысөө ЗММК-гай соёлой-спортын комплексын байшан соо байгша оной апрелиин 9-һөө 11 болотор үнэргэхэнь.

Миниий һанахада, Борис Будаевай спортын ута зам түрбан хубиһаа (спортын замайнь эхин, дүй дүршэлөө һайжаруулгын хаһа. дэлхэйн Олимпые туйлалга) бүридэнэ.

* * *

ЭНЭ УШАР аяар 18 жэлэй саана болоһон юм. Баргажанай аймагай Баян-Гол нютагэй Борис Будаев гэжэ энэ барилдааша хүбүүн дүрэ буляалдалгын барилдаагаар залуушуулай дунда Красноярск хотодо үнэргэгдэһэн мүрысөөндэ эргаан дүхэриитэ амжалтайгаар барилдажа, түгэсхэлэй мүрысөөнтэ хабаадалсаха болоо һэн. Эндэ тэрэ Красноярск хотын Г. Шышкин гэжэ бүүрриг шанга бэетэй, һорилго бэлэдхэл һайнтай хубүүнтэй барилдахадаа, булигдашоо бэлэй.

Диилдэһэн хүнүүд олонхи ушарта урмаа хүхэранги байдаг. Харин манай барилдааша хубүүн һанаа амарханаар хубсалжа байха үедөө, юрэл иигэжэ хэлээ һэн: «Хайшан гэжэ тэрэнине илахаб гэжэ мэдэбэб. Нэгэдэхеэр, тэрэнэй барилдаха дүрэ шадабаринь һуула, ганцал өөрынгөө хүсэндэ найлана. Хөрдохёор, тэрэнэй үе мүсын хүдэлсэ тулюурхан, тиимэйнэ би һайн һорилго гаражй, тэрэнине зааталгүй дилдэхые ороходохоб. Тэрэ үедэ би тренерэрэр һаа хүдэлжэ эхилэн хадаа дүй дүршэлөөр баса байһаншье һаа, Борисай энэ хэлэһэн үгэнүүд туйлаа бодолгото болоо һэн.

Һүүлдэнь, гүрбан барын үнэрһэн хойно, Красноярск хотодо болоһон мүрысөөндэ Борис «гомодхоогшобсо» илажа. Россин залуушуулай дунда түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй шанда хүртөө бэлэй. Красноярскаа бусаһаар Борисай ехэл эршэмтэйгээр бэеэ һорижо эхилһэн тухайнь тэрэнэй тренер Виктор Семенович Очиров намда хэлөө һэн. Үлөөнэй зарялка хэлгэ, үдэрэй хөөр дахин бэеэ һориго, спортын бусад эүйлнүүдээр секциндэ ябалта өөрын дэ үүе дүн үгөөл даа. Харагаар байтарнай, Борисай дүршэл шадабари урда гэхэдэ болохо. Өөрөө хүсэгэй, мүн нэһаараа ахашье спортсменүүдые тэрэ илажа эхилбэ. Удаань эрхим илалта түйлахашье, һанаа зобоомоор диилдэхэнье ушарнууд яаала тохёолдоо. Эгэл энээхэн хаһада барилдаанай суута мастер Борис Будаевай спортынь ута замай түрүүшын хүби түгэсэнэл даа.

ДАЛААД ОНУУДАН һүүлшын жэлнүүдтэ дүрэ буляалдалгын барилдаан Буряад орондо дүүрэн хүсэндөө хүгжэжэ байгаа. Республикын бүхы аймагуудта шахуу барилдаанай спортын һөргүүлинүүд нээгдэжэ, олдоб мүрысөөнүүд үнэргэгдэдэг һэн. Ямаршье хэмжээнэй, тэрэ тоото Россин, мүн СССР-эй чемпионадуудта, улаасхооронды мүрысөөнүүдтэ илагшад олошоржо эхилэбэ. Эгэл энэ үеэ барилдаанай бүрилдэ һүргүулинин эрхим спортсменүүдэй дунда Борис Будаев мүн лэ оронсодог һэн. Тэрэ залуушуулай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнэй бронзо медальда хүртэжэ, Россин мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлжэ, 68 килограмм хүрэтэр шэнүүртэнэй дундаһаа Россин чемпионой нэрэ эзэлгэдэ хүртэһэн байгаа. Мүнөө хүртэнөө Борис Будаев энэл шэнүүртээ барилдалдаг юм.

1979 он. Кировакан. Энэ залуушуулай дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ илагшад Улаан-Баатар хотодо үнэргэгдэхэ дэлхэйн чемпионадта хабаадаха эрхэдэ хүртэхэ, ёнотой байгаа. Энэшье удаа Борис амжалта туйлахаар, шадаа һаа, алтан медальдашье хүртэхөөр бэеэ зэһэнхэй байгаа һэн. Эндэ тэрэ түбини, дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөнүүдтэ илалта туйлаһан М. Телеев, Ш. Умаев, М. Гитинов гэгшэлтэй барилдаа һэн. Тэрэ мүрысөөнэй эхиннээ амжалтатай ябатараа, түгэсхэлэй мүрысөөнтэ ганцата 8 балл аллажархиба. Кировакан хотодо өөрынгөө нютагай хубуун Гитинчай илахые булталаа хүсөөл юм бэл даа. Тэрэнэй бүхы түрэлхидынь нүхэлынь эндэ сугларанхай, хашхаралдажа байгаа һэн. Нимэ байдалда Борисаа ондоо хүн хүлгэшэхэ байгаа. Харин манай хубуун ганцата зориг оронһоо мэтэ ехэл түргэнөөр добтолбол даа. Тэрээнтэй хаба шадалаа туршагша «табадахи булан» бэдэржэ эхилбэ. Тиигэжэ «галзуу» тэмсэл Борис Будаевай шалтаар түгсөө бэлэй. Харагшад ехэл анхаралтайгаар, абяа шэмээгүйгөөр хөёр бэхэ барилдаашадай хойноһоо алгалгын хаража байтараа, Борисай илалые халуун альга ташалгаар үгтаа һэн. Эндэ манай Буряад ороной хубуун СССР-эй чемпион боолгоо ха юм. Тиигэжэ тэрэ Монгол ороной нинелэл хотодо үнэргэглэхэ дэлхэйн чемпионадта хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

* * *

Түрүүшынхээ нимэ ехэ зиилдагай мүрысөөндэ хабаадаха болоһон Борис бэлэдхэл, һориго гаража эхилбэ. Эгэл энэ хабар манай нютагай үнөө нэгэ атлет Олег Алексеев Европын чемпион болообо. Энэ ушаа Бориста ехэ туһалаа, тэрэнэй харюусалые бүгы дэмшэлүүлэ һэн.

Монголдо Борис мүрысөөнэй эхиннээ урагшатай ябатараа, американ барилдаашатай тулалдахадаа диилдэжэ, хэдэн баллаар гэгдешэбэ. Америкын энэ барилдаашан монгол атлет Болд гэгшэдэ булигдаһан байгаа.

Түгэсхэлэй мүрысөөндэ Борис нүүдөөдөгөө дала мүрынь шоройдуулаа һаа, илалта туйлаха байһанаа ойлгожо, бүхы хүсэ шадалаа, арга дүрээ гаргажа, Монголой эрхим барилдаашанние илаба. Тиигэжэ Борис залуушуулай дундаһаа дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Буряад орон дотороо эгээл түрүүлэн дэлхэйн чемпион болоһон юм.

Борис Будаев энэ ехэ илалтынгаа һүүлээр 10 жэлэй үнэрһэн хойно дэлхэйн чемпионадта дахинаа хабаадаха болтой байба.

1989 он. Швейцарийн Мартини хото. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар дэлхэйн чемпионат. Энээнтэй урагшаа Борис СССР-эй чемпионадуудта 5 дугаар мүнгэн медальда хүртэһэн, СССР-эй ба Европын чемпионой нэрэ эзэлгэтэй болоһоно, улаасхооронды олон мүрысөөнүүдтэ илалта туйлаһан байгаа. Нимэ ехэ габьяатай спортсменние дэлхэйн түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадахаа болоо һэн. Тиигэжэ Узбекистан ошохонь. Манай командын бүрилдэлдэ 22 футболист ороно. Түрүүшынгээ зургаан шалгалтын наада футболистнуудай мүн лэ Узбекистанда үнэргөө һэн. Тиихэдэ Александр Агферов, Сергей Кокоран болон бусад илангаяа һайнаар наадажа, мергэжэлтэй болоо тренериүүдэй зүгһөө һайн сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Командамнай Россин Федерацийн түрүү һуури эзэлхын түлөө нэгэдэхи лигэдэ наадаа майн 6-да Красноярскда эхилхэ юм. Майн 9-дэ —Илалтын үдэр «Сэлэнгэ» Эрхүүгэй «Звездатай» талмай дээрээ наадаха байна.

ҺУР ХАРБАЛГА. Россин Зөбсөгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эдэ үдэрнүүдтэ Орел хотодо боложо байна. Улаасхооронды классай спортын мастер Валерий Лысенко, спортын мастер Жанна Тухалова гэгшэд Забайкалийн сэрэгэй округой нэрэ хүндые хамгаална.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ТОБШОХОНООР...

СПОРТЫН НААДАНУУД. Республикын зүнай спортын табадахи наадануудыг июнийн 16-һаа 21 болотор Хорин аймагай туб һуурида үнэргэгдэхэнь. Хүдөөгэй 21, городой 3 районой мянга шахуу спортсменүүд республикын зүнай спортын наадануудта хабаадахаар хүлеэгдэхэ. Спортын арбан зүйл наадануудай программада оруулагдаа. Урдынхиһаа шэнэ юумэниинь юуб гэбэл, барилдаан, бокс түрүүшынхээ оруулагдаа. Барилдаашад болон боксернууд зургаан шэгнүүртэ мүрысэхэ юм.

Аймагай захиргаанай гулваа А. М. Бузын түрүүтэй эмхидхэлэй комитет эдэ наадануудта үргэн ехэ бэлэдхэл хэхэ байна. Аймагай түб һууринай стадион һэльбэн шэнэлэгдэнэ. Гэбэшье хохэ ажал, бэлэдхэлэй худэлмэри айхабтар ехэ. Тиихэдэ мүнтэ танган. барилгын материал дуталдана. Захиргаанай хүтэлбэри доро аймагай спортын комитет болон эдэбхитэй, ажахынуудай хүтэлбэрилогшэд энэ ехэ хэрэгтэ оёнэдынгоо хубита оруулхые оролдоно.

БАРИЛДААН. Россин Эрдэм, һуралсалай министерствын шанда хүртэхын түлөө дүрэ буляалдалгын барилдаагаар һурагшадай дунда Россин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һляхан Москва хотодо дүүрэбэ. Буряад Республикын нэрэ хүндые хамгаалһан һурагшадай дундаһаа Хэжэнгын аймагай эдир барилдаашад һайн үрэ дүнгүүдые харуулаа. Булат Шоёнов гурбадахи һуури эзэлжэ, бронзо медальяар шагнагдаа. Бабжа Цыденов табадахи һуурида гараба.

ФУТБОЛ. Манай республикын «Сэлэнгэ» командын футболистнуудыг һуралсал һорилгын хоёрдохи сборто хабаадахаяа Узбекистан ошохонь. Манай командын бүрилдэлдэ 22 футболист ороно. Түрүүшынгээ зургаан шалгалтын наада футболистнуудай мүн лэ Узбекистанда үнэргөө һэн. Тиихэдэ Александр Агферов, Сергей Кокоран болон бусад илангаяа һайнаар наадажа, мергэжэлтэй болоо тренериүүдэй зүгһөө һайн сэгнэлтэдэ хүртэбэ. Командамнай Россин Федерацийн түрүү һуури эзэлхын түлөө нэгэдэхи лигэдэ наадаа майн 6-да Красноярскда эхилхэ юм. Майн 9-дэ —Илалтын үдэр «Сэлэнгэ» Эрхүүгэй «Звездатай» талмай дээрээ наадаха байна.

ҺУР ХАРБАЛГА. Россин Зөбсөгтэ Хүсэнүүдэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эдэ үдэрнүүдтэ Орел хотодо боложо байна. Улаасхооронды классай спортын мастер Валерий Лысенко, спортын мастер Жанна Тухалова гэгшэд Забайкалийн сэрэгэй округой нэрэ хүндые хамгаална.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

БУРЯТИЯ

мүнөөдэрэй номерто

«Үгэ зугаа хаанаһаа бии болодог бэ?» — П. Натаевай статья.

Байгал тухай хуули ямаар байна ёнотойб?» — Т. Жимбуевагай тэмдэглэл.

Буряад Республикын Верховно Советэй арбан хоёрдохи сесси дээрэ Буряад республикын арадай депутатуудай үгэ хэлэлгэнүүдэй стенограмма.

Соносхолнууд. мэдээсэлнүүд.

Сэнэгир-экран

«ОСТАНКИНО» КАНАЛ.

6.55— Шэнэ һонин. 7.35 — Гимнастика. 7.45 — Үглөө. 10.05 — Фирмэ найдуулна. 10.20— Хүхюун нотонууд. 10.35— Мультфильм. 10.45 — «Просто Мария». 11.30— Садово сахаригаархи ордондо. 12.00—«Таланты и поклонники». 12.50 — Пресс-экспресс. 13.00— Шэнэ һонин. 13.20—«Приморский бульвар». 1-дэхи, 2-дохи серн. 15.30— «Ветряска» — фильм. 16.00— Шэнэ һонин. 16.25—«Деловой гостиник». 16.40—Блокнот. 16.45 — Концерт. 17.20 — Телеочерк. 17.30— Мультфильм. 18.00— Игорь Тальков тухай. 19.00 — Шэнэ һонин. 19.25— «Останкино» канал танилсуулха. 20.00 — «Просто Мария». 20.45— «Миниатюра». 20.55— Темэ. 21.40 — Амгалан нойрсогты, багаааууд! 22.00— Шэнэ һонин. 22.25—«Белые одежды». 2-дохи серн. 23.45 — Пресс-экспресс .23.55 — Хүгжэм. 01.00— Шэнэ һонин.

«РОССИ» КАНАЛ.

9.00—Мэдээсэлнүүд. 9.25 — Шадамар бэрхэ хүнүүдэй саг. 9.55— Мульти-пульти. 10.15 — «Момент истины». 11.10—«Параллели». 11.25 — Анастасия дуулаха. 12.15 — Мульти-пульти. 12.25 — Тверскээрхи кабачок. 13.10 — «Розыгрыш» — фильм. 14.40— Таряашадай асуудал. 15.05 — Үдэшын салоной хуудаһануудаар. 16.40— Телебиржэ. 17.10 — Үхибүүдэй шэнэ һонин.

БУРЯАДАЙ ТВ.

17.25— Мультфильмнүүд. 18.05 — Байгал. 18.25 — Байгалай дэргэдэхи газар хэрэглэхэ политика. 18.45 — Чеховэ аукцион юуи гээшэб? 19.35— Ой модоной худэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблоонһөө. 19.50— Уянга. 20.25— Буряадаар хэлэе. 20.30— Байгал (буряадаар). 20.50— Соносхолнууд.

«РОССИ» КАНАЛ.

21.00 — Мэдээсэлнүүд. 21.25 — «Санта - Барбара». 150-дахи серн. 22.15— Галина-Лича. 22.45—«Хроника летающего треугольника». 23.00 — «Бесшумные лидеры». 23.30— Ороддоол 17 саг, тингэд Мексикэ. 23.55 — Спорт. 24.00— Санкт-Петербургын балет. 00.40 — РФ-гэй Верховно Советэй сесси дээрэ.

«Арнольд» клубай гимнастикын клуб соо науэрлифтинг гэһэн һонирхолтой мүрысөөн үнэргэгдэбэ. Улаан-Удэ хотын хүүгэдэй спортын 3-дахи һургуулийн эдир атледүүд хабаадаһан байна. Эдэнэр наһанай хөёр бүлэгтэ хубаараад мүрысэбэ.

СПОРТЫН ШЭНЭ ЗҮЙЛ

Нэгэдэхи бүлэгэйхид соohоо Е. Ляпкин, А. Ткачук, В. Карпов гэгшэд шалгарба. Эрхим гурбан эдэнэр 52, 56, 60 килограммай шэгнүүртэ мүрысэжэ, тус тустаа 250—282,5 килограмм үргэһэн байха юм.

Хоёрдохи бүлэгтэ мүрысэгшэд соohоо 60, 67,5 75, 82,5 килограммай шэгнүүртэн С. Михальченко, В. Борисов, В. Аксенов, О. Кимепин гэгшэд шалгарба.

С.МИХАЛЬЧЕНКО, мүрысөөндэ хабаадагша.

ҺҮБЭЛГЭН БЭРХЭШҮҮЛ

Хэдэн жэлэй туршада залуушуулай дунда шатар наада хүгжөөһэн, тэдэнине һургаһан Буряад Республикын соёлой габьята ажал ябуулагша Александр Михайлович Игумновай дурасхаалла зорюулагдаһан мүрысөөн болобо. Эдиршүүлэй дунда эмхидхэгдэһэн нааданда 130 шатаршан хабаадажа, швейцарийн гуримаар долоон наада үнэргэбэ.

Железнодорожно районой командын гэшүүд Юра Бочкарев, Антон Шомоев, Эдик Линхоев болон Катя Шабаева гэгшэд эхиннээ һайн наада харуулжа, түрүү һуурида гараба. Комсидын гэшүүд Юра Бочкарев Антон Шомоев хөёр бухы долоон уулзалгада илажа, командаяа шухала очконуудые бэлэглэһэн байна. Мүн Эдик Линхоев—5,5, Катя Шабаева 4 очко нэмэбэ. Иигэжэ эдэнэр дүй хамта 23,5 очко абажа, командаяа түрүү һуурида гаргажа шадаа. Командын бэрхэ тренер В. С. Максимовай ороллолго эндэ ехэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Виктор Степанович һүүлэй үеэ хэдэн олон бэрхэ шатаршадые бэлдэһэн байха. Тэдэнэй дундаһаа Люда Карпова, Коля Булдаев гэгшэдые нэрлэлтэй.

Хүүгэдэй «Сагаан тэргэ» клубай гэшүүд хоёрдохи һуурида гараба. Эдэнэр 21 очкотой болоһон юм. Тус командын түлөө Доржо Ербактанов, Игорь Сохин, Булат Шевелев болон Маша Пришепа хабаадаһан байна.

Хотын хүүгэдэй пионеркүүдэй байшангай болон хүүгэдэй «Атака» ордоной командануд гурбадахи һуури эзэлээ.

Өөр хоорондоо түрүү һуури эзэлхын түлөө үнэргэгдэнэн наадаяда Антон Шомоев, Юра Бочкарев гэгшэд шалгаржа, долоонһоо долоон очкотой түрүү һуури хубааба. Алеша Михайло гурбадахи һуурида гараа.

Басагалай дундаһаа хөёр Маша Пришепа, Ерошкина (Каменск тосхоной дунда һургуулийн 5-дахи классай һурагша) шалгарба. Энэ басаган 6 наһатайһаа шатараар наадажа эхилэн байгаа. Басаганай тренерынь Валентина Попова шатарай наадада дуратай үзэбүүдые һонирхолтой эндэ наадаяда һургаха хэрэгтэ холбоо һанал бодолоо табижа ябалаг, һайн һайхан сэдьхэлтэй хүмүүжүүлэгшэ юм.

Шанда хүртэгшэд булталаа бэлэгүүдые абаһан байна. Эдэнэрэй дунда шатар наада эмхидхэхэ мүрысөөндэ «Гамбит» гэжэ бага предприяти, хотын пионеркүүдэй байшан болон спортын 8-дахи һургуули горятой туйаламжа үзүүлэн байна.

Л. ГАРМАЕВА, мүрысөөнэй судья.

Редактор Ц. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.
РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б-М. Ж. (хариюсалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., РИНЧИНОВ С. Д. (редакторай орлогшо), ТОКТОХОЕВА В. Э

Эмхидхэн байгуулагшад — Буряад Республикын Верховно Совет, Буряад Республикын Министрнүүдэй Совет, Бүгэдэ буряадуудай үндэһэн соёлой эблэл болон редакцийн ажалша коллектив.

Манай адрес: 670000, Улаан-Удэ, Каландаришвилийн үйлсэ, 23 «Буряад үнэн» газетын редакци.

Редакцийн телефонууд: редакторай—2-50-96, приемный — 2-54-54, редакторай орлогшонорой — 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретарийн—2-50-52, секретариадай—2-66-76, тahагууд: соведуудэй хүдэлмэрийн ба иитын эмхинүүдэй —2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа—2-64-36, (даагшань), 2-63-86, 2-67-81, 2-61-35, соёлой эрдэмэй болон һургуулинуудай—2-60-21 (даагшань), 2-57-63; 2-67-84 олонитын хүдэлмэрийн ба мэдээсэлэй—2-54-93 (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын—2-60-91; корректорнүүдэй—2-33-61, хэблэлдэ бэлдэгшэдэй — —2-35-95. Манай корреспондентнүүд: Агинскда —3-42-19, Закаменскда —30-61, Хоринскдо —2-31-67. Буряад Республикын Министрнүүдэй Советэй хэблэлэй телефонууд: директор—2-49-94, бухгалтери— —2-23-67. вахта—2-56-62.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудаһан. хэмжээ. Индекс 50901. Хэһэг 7500. Хэблэлдэ түшаагдаһан саг: 21.50.

Буряад Республикын Хэблэлэй ба олон мэдээсэлгын министерствэдэ 69-дэхи номерт тойроор бүридхэлдэ өбтанхай.

Газетэ республиканска типографидта пэ дэгээ. Директорэйнь телефон 2-40-45.